Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

49 йил чиқиши, № 101 (13.661). 29 АПРЕЛЬ. 1967 йил ШАНБА. Баҳоси 2 тийин.

Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги шарафига

ЗАФАР САТРЛАРИ

САМАРҚАНД («Совет Ўзбекистони» мухбири). Меҳнаткашларнинг баҳор байрами — 1 Майни муносиб туҳфалар билан кутиб олиш учун мусобақани кучайтириб юборган Иштихон районининг чорвадорлари гўшт тайёрлаш ярим йиллик планини 145 процент адо этдилар.

Шунингдек, Ургут, Хатирчи, Самарқанд, Пастдарғом, Пайариқ район чорвадорлари ҳам давлатга гўшт сотиш бўйича ярим йиллик планни муддатидан олдин ошириб бажардилар, Хатирчи райони йиллик тухум тайёрлаш планини ҳозирдаёқ бажариб қўйди.

Л. ЭРГАШЕВ.

ДАВР ДАЪВАТИ

КОММУНИСТ МУЛОҲАЗАСИ

Бу йил шонли Октябрь тонготарининг эллик йиллиги тантанали равишда нишонланади. Катта шодиёна, тўйга муносиб тўёна билан келиш ота-боболаримиздан қолган удум, одатдир. Хозир колхозчи ҳам, ишчи ҳам, олим-у муаллим ҳам, хуллас ҳар бир ватанпарвар Октябрнинг қутлуғ тантанасига совға-салом тайёрлаяпти.

Яқинда хўжалигимизда партия йиғилиши бўлди. Ҳамкасбларим А. Жумаев, Ш. Бозоров ўртоқлар дала ишларида қишлоқ хўжалик машиналаридан ҳар қачонгидан кўра яхшироқ фойдаланажакларини айтишди. Айрим коммунистлар қолоқ бригада, звенога ўтиб, уларни илғорлар даражасига кўтариш истагини билдиришди. Партия комитети бу қимматли ташаббусларни қўллаб-қувватлади.

Мен колхозда тўрт йилдан буён механик-ҳайдовчи бўлиб ишлаяпман. Машиналар гарданига ортилаётган ишларнинг тури ва кўлами йил сайин ортиб бораётир. Механизаторлар зиммасига ҳам катта масъулият юкланяпти. Улар ёқилғидан, техника ва запас қисмлардан ишнинг кўзини билиб, моҳирона фойдаланишлари лозим. Бу соҳада коммунист механизаторлар бошқаларга ўрнак бўлмоқлари даркор.

1964 йили ўзимга биркитилган трактор билан 320 гектар ердаги ғўза қатор ораларини ишлаб, 61 тонна пахта териб, 84 гектар майдондаги ғўзапояни йиғиштирган бўлсам, бу миқдор ўтган йили бир ярим-икки ҳисса оширилди. Лекин анча кам ёнилғи сарфланди.

Коммунист бошлаган ҳар бир ишда халқнинг бахт-иқболи балқиб туради. Шунинг учун ҳам у қадам қўйган жойларга қайноқ ҳаёт, чур, ҳузур тез кириб келади. «КПСС XXIII съезди» Аму-Бухоро каналининг қурилиб ишга туширилиши хўжалигимиз деҳқонларининг қувончига-қувонч қўшди. Амударё суви туфайли ўтган йили колхозимиз давлатга салкам 2000 тонна пахта топшириб, йиллик планни ошириб адо этди. Сабзавот ва полиз экинлари маҳсулоти топшириш плани 124 процент, мева, узум плани 112 процент бажарилди. Шунингдек, сут, гўшт, тухум, қоракўл тери ва бошқа чорва маҳсулотлари илгариги йилдагидан анча ортиқ сотилди.

Биз юбилей йилида мўл пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш учун зарур тадбирларни изчиллик билан амалга оширмоқдамиз. Ҳозир ерлар кафтдек тексланиб, чигит экиляпти. Коммунист механизаторлар хўжалигимиздаги ўн тўртта трактор, шунча миқдордаги сеялка, йигирмадан ортиқ борона ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарини бир меъёрда, тўла қувват билан ишлатиб, юксак меҳнат унумдорлигига эришмоқдалар. Ўзим универсал трактори билан чигит экиш топшириғини муттасил ошириб бажаряпман. Юбилей йилида 400 гектар ердаги ғўза қатор ораларини культивация қилиш, камида 100 тонна пахта териш, 150 гектар майдондаги ғўзапояни йиғиштириб олишни юрагимга тугиб қўйганман.

Далага чиқиб баъзан ҳайрон қоласан, киши. Чунки, тракторларни кўпинча эркаклар бошқаради. Айрим хотин-қиз механизаторларимиз фақат пахта йиғим-терими мавсумидагина машина рулида кўринишади. Бошқа маҳалда эса уларнинг нима иш қилаётгани бировни қизиқтирмайди ҳам. Нега энди, хотин-қиз механизаторларимиз машинада далага ўғит чиқариш, чигит экиш, ғўза қатор ораларини культивация қилиш, озиқлантириш ишларида ҳам йиғим-теримдагидек актив қатнашмайдилар. Ахир, уларнинг кўпчилиги коммунистлар-ку!

Пахта даласи мардлар майдони. Билагида куч, белида қувват тўлиб-тошган ҳар бир киши ана шу майдонда жавлон уриши ва ўзини кўрсатиши керак. Коммунистлар бу курашнинг энг олдинги сафларида бўлишлари лозим. Мен бир коммунист сифатида юбилей йили марраларини эгаллаш йўлида ҳормай-толмай меҳнат қиламан ва барча механизатор хотин-қизларни ҳам шунга даъват этаман.

Ҳар бир коммунист юбилей йилида кучга-куч, ғайратга-ғайрат қўшиб меҳнат қилишни ўзининг олижаноб бурчи деб ҳис этсин. Давр даъвати ана шундай.

Қандолат ҲАМИДОВА,
Бухоро область, Ромитан районидаги «Москва» колхозининг механизатори, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

Зуҳрахон Абдураззоқова Андижон область Москва районидаги Фрунзе номли колхознинг илғор механик-ҳайдовчиларидан биридир. У ўтган йили ўз агрегати билан 80 тонна «оқ олтин» териб берган эди. У, бу йил ўз машинаси бункеридан энг камида 100 тонна пахта тўкиш учун сўз берди. Шу кунларда ана шу сўзининг устидан чиқиш учун тинмай меҳнат қиляпти.

С. Безносов фотоси.

ПАРВАРИШ ҚИЗҒИН

ФАРҒОНА. 1568 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 32 центнердан «оқ олтин» етиштириш учун курашаётган Ленин номли колхоз пахтакорлари Ленинград районида биринчи бўлиб чигит экишни тугалладилар.

500 гектар ердаги уруғ текис униб чиқди. Ҳайдарали Абдуллаев, Қаюмжон Кенжаев, Алижон Раҳимов, Каримбек Маҳмудов ўртоқлар бошлиқ бригадаларда ғўза парвариши қизитиб юборилди. Механизаторлардан Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Иброҳим Аҳмедов, Камолитдин Жамолитдинов ва Иброҳимжон Эшқўзиев ўртоқлар ғўза қатор ораларини культивация қилишда ўрнак кўрсатишяпти.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган пахтакор Турсунбой Каримов раислик қилаётган Карл Маркс номли колхознинг азамат пахтакорлари ҳам 1503 гектар ерга чигит экиб бўлдилар. Аҳмаджон Шокиров ва Маъмурали Шокиров ўртоқлар бошлиқ бригадаларда эса ғўза парваришига киришилди.

Қ. ТУРСУНОВ.

ҚИРҚҚИЗ ГУЛИСТОНГА АЙЛАНМОҚДА

Қирққиз массиви тилларда достон. У қадим замонда қаҳрамонлар ватани бўлган. Лекин кейинчалик бу жой саҳрога айланган.

Чўлга ҳужум бошланди. Кейинги 2-3 йил ичида район колхозлари Қирққиз массивини ўзлаштиришга киришдилар. Сув чиқазилди. Дастлаб кўчма бригадалар ташкил қилинди. Уларнинг ҳар бири 18-22 гектар майдонга чигит экди. Ҳозир Қирққиз Гулистонга айланмоқда. Боғ-роғлар бунёд этилмоқда. Янги уйлар, клублар, мактаблар, медицина пунктлари Қирққиз массивининг ҳуснига-ҳусн қўшмоқда.

Ўтган йилнинг баҳорида кўчма бригадалар базасида янги «Қирққиз» совхози ташкил қилинди. Совхоз деҳқонлари 1983 тонна «оқ олтин» етиштириб, йиллик планни 101,5 процент бажардилар. Кўпчилик бўлимлар ва бригадаларда ҳосилдорлик кескин кўтарилди. Кам маблағ ва меҳнат сарфлаб, мўл ҳосил етиштириш натижасида ҳар бир ишчининг ўртача ойлик иш ҳақи 90 сўмдан ошди. Деҳқонларнинг моддий фаровонлиги ошмоқда. Хўжалик экономикасида эса жиддий бурилиш бўляпти.

Юбилей йилида 1600 гектар майдонга чигит экяпмиз. Бунинг 300 гектардан кўпроғи бу йил ўзлаштирилиб, деҳқончилик оборотига киритилди. Янгийўл районидаги Ҳамроқул Турсунқулов номли ва Регар районидаги Ленин номли колхозлар қишлоқ хўжалик меҳнаткашларининг юбилей йилида пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш мақсадида мусобақани авж олдириш ҳақидаги ватанпарварлик ташаббусига қўшилган пахтакорларимиз бу йил 2300 тонна ўрнига 2400 тонна «оқ олтин» етиштириш мажбуриятини олишди.

Юксак мажбуриятни бажариш мақсадида, даставвал, ташкилий ишларни ҳал қилиб олдик. 3 бўлим, 17 бригада ва 5 та комплекс механизациялашган звенолар ишчи кучи ва техника билан етарли таъминланди. Бригада ва бўлимларга тажрибали ишнинг кўзини биладиган кишилар бошчилик қилишмоқда.

Баҳорнинг салқин келиши, кетма-кет ёмғир ёғиши сабабли экишнинг дастлабки кунларида суръатни кучайтириш имкони бўлмади. Ҳозир эса об-ҳаво шароити экишни тезлаштириш учун қулай бўлиб турибди, ер экишга кечасию-кундузи баравар тайёрланмоқда. 17 экиш агрегати тинимсиз ишлаб турибди.

Механизаторларимиз бу йил етиштирилган ҳосилнинг камида 70 процентини машиналарда териб олишга сўз беришди. Уруғ аввал ҳосили машинада териладиган участкаларга экиляпти. Чунки машина терими ўтказиладиган майдонларда ғўза эрта ҳосилга кириши ва кўсаклар барвақт очилиши лозим. Ғўза парваришини ҳам шу мақсадни кўзлаб ташкил этамиз.

Деҳқонларимиз бедачилик, сабзавотчилик, полизчилик ва боғдорчиликни ривожлантиришга ҳам алоҳида эътибор беришмоқда. Ҳозиргача 100 гектар майдонга беда, 8 гектар майдонга сабзавот экилди. 93 гектар майдонга мевали дарахтлар кўчати ўтқазилди.

Дирекция, партия ва касаба союз ташкилотлари совхоз ташкил этилган кундан бошлаб обод ва кўркам посёлкалар вужудга келтириш, уларни электрлаштириш масалаларини ҳал қилишга киришди. Чунки ҳамма қулайликларга эга бўлгач посёлкани барпо этмасдан туриб совхоз ишчиларига маданий-маиший хизмат кўрсатишни яхшилаш мумкин эмас. Шундай қилиб, тўртта посёлка барпо қилинди. Ҳамма хонадонларда электр бор. Совет ҳокимиятининг 50 йиллик юбилейи кунигача яна 45 оила янги уйларга кўчиб ўтади. 650 ўқувчига мўлжалланган ўрта мактаб биноси қурилиб, ишга туширилади.

Қирққиз массивининг келажаги порлоқ. Уни яқин йилларда «оқ олтин» конига, чинакам гулистонга айлантирамиз.

Е. АБДАЛОВ,
Қорақалпоғистон АССР Тўрткўл районидаги «Қирққиз» совхозининг директори.

МУСОБАҚА БАЙРОҚДОРЛАРИ

Республикамизда Май олди мусобақаси кенг қулоч ёймоқда. Пахта тозалаш саноати корхоналарининг меҳнаткашлари тола ва момиқ ишлаб чиқаришни жадаллаштириб, тўқимачилик ишхоналарига кўплаб маҳсулот жўнатишга муяссар бўлаётирлар. Бухоро области корхоналари бу соҳада айниқса қувончли натижаларга эришяптилар. Апрель ойининг иккинчи ўн кунлигида тола тайёрлаш топшириғи 112 процент адо этилди. Момиқ ишлаб чиқариш плани 114,1 процент бажарилди. Область пахта тозалаш саноати корхоналари апрель ойининг биринчи ўн кунлигида бошқа областдаги касбдошлари даврасида пешқадам бўлиб чиққан эдилар. Иккинчи ўн кунликда ҳам энг яхши натижаларга эришгани учун Бухоро области Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва республика касаба союзлари Советининг кўчма Қизил байроғини қўлда сақлаб қолди.

Май олди мусобақасида Андижон области пахта тозалаш корхоналари ҳам бухороликлардан орқада қолаётганлари йўқ. Андижон пахта тозаловчилари апрель ойининг иккинчи ўн кунлигида планга қўшимча 7,6 процент тола ва 20,5 процент момиқ ишлаб чиқардилар. Хива пахта тозалаш заводи ҳам тола тайёрлаш планини 162,1 процент, момиқ ажратиб олиш топшириғини 125,9 процент бажарди. Ўн кунлик натижаларга кўра Андижон области, Чуст ва Хива пахта тозалаш заводлари Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳамда Республика касаба союзлари Советининг кўчма Қизил байроғи ва пул мукофотини олдилар.

Пахта тозаловчилар даврасида 1 Май шарафига меҳнат совғаларини кўпайтириш учун кураш кун сайин авж оляпти.

●

Пахта тозалаш саноати корхоналаридан келаётган хушхабарларнинг кети узилмайди. Чиноз, Наманган, Пойтуқ, Бухоро, Навоий, Ғиждувон, Термиз, Гурлан, Хонқа, Манғит, Шаҳрисабз пахта тозалаш заводлари 20 апрелдан буён май ойи ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқаряпти. Шу тариқа республика Пахта тозалаш саноати министрлиги ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш планини 26 апрелда бажаришга муваффақ бўлди.

Ватанимиз пойтахти Москвадан яна бир хушхабар келди. Бутуниттифоқ мусобақасида Фарғона областидаги Ўзбекистон пахта тозалаш заводи ғолиб чиқди. 1967 йил I квартали якунларига кўра, корхона коллективи СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС кўчма Қизил байроғини ҳамда биринчи даражали пул мукофотини кетма-кет олтинчи марта олди.

Ҳ. АҲМАДЖОНОВ,
инженер.

●

АНДИЖОН, 27 апрель. (УзТАГ). Бугун Андижон область партия-хўжалик активи кенгашида областга СССР Министрлар Совети билан ВЦСПСнинг кўчма Қизил байроғи топширилди. Байроққа «Бутуниттифоқ социалистик мусобақаси ғолибига» деган сўзлар ёзиб қўйилган.

Кенгаш қатнашчилари Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги шарафига олинган социалистик мажбуриятлар қандай бажарилаётганлиги тўғрисида область партия комитетининг секретари Н. Д. Лапшиннинг докладини муҳокама қилдилар.

● ●

ЎРТА ОСИЁ КОМСОМОЛ ХОДИМЛАРИНИНГ СЕМИНАРИ

ТЕРМИЗ, 28 апрель. (ЎзТАГ). Бу ерда Ўзбекистон, Тожикистон, Туркманистон ва Қирғизистон комсомол ходимларининг уч кунлик семинари ўтказилди. Семинар Улуғ Октябрнинг 50 йиллигига тайёргарлик масаласига бағишланди. Яқинда ташкил этилган комсомол ишлари кабинетларининг фаолияти, шунингдек бошқа масалалар муҳокама қилинди.

Ўрта Осиё республикалари комсомол ташкилотларининг вакиллари тўпланган тажриба билан ўртоқлашдилар. Ленинград ва Свердловскдан келган меҳмонларнинг ахборотлари зўр қизиқиш туғдирди.

Семинар қатнашчилари Термиз районидаги Жданов номли ва «Қизил юлдуз» колхозларида бўлдилар ва Сурхондарё области марказидаги бир қанча комсомол ташкилотларининг иши билан танишдилар.

КИНЕМАТОГРАФИЯЧИЛАР союзи правлениесининг пленуми

Ўзбекистон кинематографчилари союзи правлениесининг пленуми бўлиб ўтди.

Союз президиуми тузилди. С. Муҳамедов президиум раиси, Д. Салимов раис ўринбосари, М. Барсукова масъул секретарь қилиб сайландилар. (ЎзТАГ).

Республика областларида чигит экишнинг бориши тўғрисида 1967 йил 28 апрелгача бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — областлар, иккинчи стун — бир кунда экилгани, учинчи стун — мавсум бошидан буён

Тошкент	—	100,8
Сурхондарё	—	100,2
Андижон	—	100,0
Самарқанд	1,4	99,7
Сирдарё	0,6	99,3
Фарғона	0,4	98,6
Қашқадарё	2,0	94,0
Бухоро	2,5	92,9
Хоразм	6,4	58,2
ҚҚАССР	2,5	17,6
Республика бўйича	1,2	89,9

СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ ГРЕЦИЯ ҲУКУМАТИГА БАЁНОТИ

28 апрелда СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико Грециянинг Москвадаги элчиси Г. Варсамига қуйидаги мазмунда баёнот берди:

«Совет ҳукумати Грециянинг атоқли жамоат арбоби, халқаро прогрессив ҳаракатнинг атоқли арбоби Манолис Глезосдан ўч олишга тайёргарлик кўрилаётганлиги тўғрисида чет эллардаги кўпгина манбалардан ахборот олди.

Глезоснинг номи ва унинг фаолияти бутун прогрессив инсониятга мансубдир. Унинг фашизмга қарши оғир уруш йилларидаги хизматлари, унинг янги уруш хавфига қарши, халқлар ўртасидаги тинчлик учун курашдаги фаолияти ҳаммага маълумдир.

Совет ҳукумати номидан Сизга шуни айтишни истардимки, Манолис Глезосдан ўч олиш ва унинг ҳаётини хавф остига қўядиган ҳар қандай ҳаракат совет халқининг ва, қатъий ишонамизки, жаҳондаги барча тинчликсевар ва демократик кучларнинг қаҳр-ғазабини уйғотган бўлур эди.

Совет ҳукумати ақл-идрок ва вазминлик устун келади ва грек ватанпарвари Манолис Глезос ҳаётига таҳдид солувчи ҳеч қандай ҳаракатга йўл қўйилмайди, деган ишонч изҳор қилишни истар эди.

Биз Греция ва грек халқининг дўсти сифатида шундай баёнот бермоқдамиз. Биз Совет Иттифоқи билан Греция ўртасидаги муносабатларга ҳеч нарса доғ туширмаслигини истаймиз. Бизнинг бу қадамимизни Греция ҳукумати тўғри тушунади деб ишонч билдирамиз.

Мазкур баёнот мазмунини дарҳол Греция ҳукуматига етказишингизни илтимос қиламан».

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИ МОСКВАГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев бошчилигидаги Совет Иттифоқи Коммунистик партияси делегацияси 28 апрелда Карлова Варидан Москвага қайтиб келди.

Делегация Европа Коммунистик ва ишчи партияларининг Европада хавфсизлик масалалари билан шуғулланган конференцияда қатнашди.

А. Н. КОСИГИН КХДРНИНГ СОВЕТ ИТТИФОҚИДАГИ ЭЛЧИСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 28 апрелда Кремлда Корея Халқ Демократик Республикасининг Совет Иттифоқидаги фавқулодда ва мухтор элчиси Ким Чун Вонни унинг илтимосига кўра қабул қилди.

А. Н. Косигин билан Ким Чун Вон ўртасида суҳбат бўлди. Бу суҳбат самимий, ўртоқлик вазиятида ўтди. (ТАСС).

АНДИЖОНДА СУВ ТОШҚИНИ

28 апрелда Андижон шаҳрига тоғлардан сув бостириб келди. Тошқин маҳаллий вақт билан кечаси соат учдан кейин бошланди. Ўзбекистон ССР гидрометеорология хизмати бошқармаси гидрология прогнозлари бўлими бошлиғи Е. И. Гирникнинг ЎзТАГ мухбирига маълум қилишича, тоғларда — Туркистон, Олой ва Фарғона тизма тоғлари районида сўнгги 35 йил ичида биринчи марта ҳароратнинг мисли кўрилмаган даражада ошиб кетиши ана шу тошқинга сабаб бўлди. Ҳарорат одатда шу вақтда бўладиган даражасидан 8-10 градус юқори кўтарилди.

Масалан 4200 метр баландликда кундузи ҳароратнинг плюс бўлганлиги қайд қилинди. Бундай ҳарорат бу ерда одатда май ойининг охири ва июнь ойининг бошларида бошланади. Қорнинг зўр бериб эриб турган пайтида 28 апрелга ўтар кечаси кучли сел ҳам ёғди. Шу вақтгача дарё ўзанларидан оққан сув Андижонга яқин тоғ этакларига ёйилиб, у ердан шаҳарга ва унинг атрофидаги қишлоқларга томон оқа бошлади.

Тошқин уй-жойларга, саноат корхоналари, экинларга катта зарар етказди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети табиий офат оқибатларини тугатиш ҳукумат комиссиясини тузди. Ҳозир маҳаллий партия ва совет ташкилотлари шаҳарга ва сув тошқинидан зарар кўрган районларга зарур ёрдам кўрсатиш учун шошилинч чоралар кўрмоқдалар. (ЎзТАГ).

ФАН ХОДИМЛАРИГА — ЮКСАК МУКОФОТЛАР

Совет фанини ривожлантиришда ва фан ютуқларини халқ хўжалигига жорий этишда эришган муваффақиятлари учун СССР Олий Совети Президиуми ўзининг 1967 йил 27 апрель Фармони билан фан ходимларидан катта группасини СССР орденлари ва медаллари билан мукофотлади.

Шу жумладан Ўзбекистон ССРдан қуйидагилар мукофотланди:

ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН

Музаффаров Аҳрор Музаффарович — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ботаника институти лабораториясининг мудири.

«МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ» ОРДЕНИ БИЛАН

1. **Бородулина** Анна Аркадьевна — биология фанлари доктори, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўсимликлар эксперименталь биологияси институти лабораториясининг мудири.

2. **Зарипов** Ходи Тиллаевич — филология фанлари доктори, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси А. С. Пушкин номидаги тил ва адабиёт институтининг бўлим мудири.

3. **Раҳмонов** Раҳим Раҳмонович — биология фанлари кандидати, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўсимликлар эксперименталь биологияси институти лабораториясининг мудири.

«ҲУРМАТ БЕЛГИСИ» ОРДЕНИ БИЛАН

1. **Аржаних** Иван Семенович — Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир-аъзоси, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси математика институтининг бўлим мудири

2. **Ваҳобов** Мавлон Ғаффорович — тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия тарихи институтининг директори.

3. **Ган** Имелия Ивановна — Биология фанлари доктори, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси зоология ва паразитология институти лабораториясининг мудири

4. **Реймов** Расберген — биология фанлари кандидати, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Қорақалпоғистон филиали лабораториясининг мудири.

5. **Ҳайруллаев** Музаффар Муҳиддинович — фалсафа фанлари кандидати, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институти секторининг мудири.

6. **Йўлдошев** Фаттоҳ Хўжаевич — химия фанлари доктори, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўсимлик моддалар химияси институти директорининг ўринбосари.

«ШАВКАТЛИ МЕҲНАТ УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН

1. **Лобанов** Евгений Михайлович — физика-математика фанлари кандидати, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ядро физикаси институти бўлимининг ва лабораториясининг мудири.

2. **Убайдуллаев** Исматулла — техника фанлари кандидати, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ҳисоблаш маркази билан кибернетика институти лабораториясининг мудири

3. **Юсупов** Юнус Юсупович — Ўзбекистон ССР Фанлар академияси «Фан» нашриётининг директори.

«МЕҲНАТДА ЎРНАК КЎРСАТГАНЛИК УЧУН» МЕДАЛИ БИЛАН

1. **Аббосова** Маъфират Юнусовна — Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ботаника институтининг старший лаборанти.

2. **Акбархўжаева** Сайёра — Ўзбекистон ССР Фанлар академияси зоология ва паразитология институтининг лаборанти.

3. **Охунова** Мели — тарих фанлари кандидати, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, тарих ва археология институти группасининг мудири.

4. **Комилов** Кабир — юридик фанлар кандидати, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси фалсафа ва ҳуқуқ институтининг старший илмий ходими.

5. **Маҳкамов** Шавкат Ғуломович — Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ядро физикаси институтининг бош инженери.

«КОСМОС-156» ПАРВОЗДА

ТАСС АХБОРОТИ

1967 йил 27 апрелда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос-156» учирилди. Йўлдош ичига 1962 йил 16 мартда ТАСС эълон қилган программага мувофиқ, космик фазони тадқиқ қилишни давом эттиришга мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. Координациялаш-ҳисоблаш маркази олинаётган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

Республикамиз меҳнаткашлари 1 Май байрами шарафига муносиб туҳфалар тайёрлаш учун ҳаракат қилаётирлар. Корхона ишчилари планга қўшимча маҳсулот тайёрлаш, бинокор уй-жойларни қўпайтириш ҳаракатида. Ҳар бир касб эгаси байрам совғаларини кўпайтириш учун янги тадбирларни кўряпти. Суратларда (чапдан): 1. Тошкентдаги «Учқун» трикотажчилик-галантерея фирмасининг смена топшириқларини 120-130 процент бажараётган ишчиси Маъсура Юнусова. 2. Нукус авторемонт устахонасининг пешқадам токари Х. Низомиева. 3. Нукус тикув фабрикасининг чеварн Омонгул Турғонбоева. А. Тўраев фотолари.

РЕЗЕРВЛАР — БЕШ ЙИЛЛИК ХИЗМАТИДА

ИЖОДКОРЛИК САМАРАСИ

Завод директори Виктор Андреевич Душиннинг кабинетига углекислота цехи газ баллонлари участкасининг слесари Илёс Галимов кириб келди:

— Сизга бир илтимосим бор, ўртоқ директор.

— Марҳамат, қанақа илтимос экан, — сўради директор.

— Дарвоза ёнида турган эски «ДТ-54» тракторининг яроқсиз деб топилгани ростми?

— Ҳа, рост, нима эди? — йигитнинг саволидан таажжубланди Душин.

— Ижозат берсангиз, шу тракторнинг ёғловчи насос аппаратини олсам, — деди ва худди директор «йўқ» деяётгандай, — барибир, утилга кетар экан, — деб ёлвориши Душинга яна ҳам қизиқ туюлди. Ҳайрон бўлиб, ишдан чиққан трактор аппаратининг нимага керак бўлиб қолганини сўраганида йигит аввал бир оз тараддудланиб турди-да, сўнг қўлидаги насосни кўрсатиб деди:

— Бунда ишлаш жуда қийин бўляпти. Бир баллонни синаб кўриш учун ярим соат вақтимиз кетади. Бунинг устига 200 атмосфера босимдаги ҳавони қўл насосида юбориш осон эмас.

Чиндан ҳам бу участкадаги иш ғоят мураккаб ва машаққатли эди. Кислота тўлдириладиган баллонларнинг ҳар бирига аввал сув тўлдириб, сўнг сиқиқ ҳаво юбориб синаб кўрилиши керак. Бу ишларнинг энг оғири баллонга қўл насосида ҳаво тўлдириш эди. Маълум бўлишича, у ана шу ишни механизациялаш орзусида экан. Йигит директорга ўзининг қўлбола схемасини кўрсатди. Схема жуда содда, лекин пухта ўйлаб чизилган. Ёш рационализатор баллонларга ҳаво ва газ юборишда эски тракторнинг ёғловчи аппаратидан фойдаланишни мўлжаллаган экан.

Илёс Галимов тузган схема ихтирочи ва рационализаторлар ўртасида кенг муҳокама қилинди ва маъқул деб топилди. Бу янгилик ишлаб чиқаришга тез кунда жорий этилди.

Биз Илёс Галимов яратган ажойиб машинанинг ёнида турибмиз. Хона бурчагига ўрнатилган ихчамгина механизм бир меъёрда ишлаб турибди. Механизм олдида коржома кийган йигит барометр стрелкасининг тебранишини кузатяпти. У ана шу механизмнинг ижодкори Илёс Галимов. Газ баллонлари бирин-кетин синовдан ўтказилмоқда. Бу ердаги ишлар илгаригидан анча осонлашиб кетди. Энди слесарлар қўл насосидан воз кечишди. Бу ишни кичик электр мотори ёрдамида ҳаракатланаётган эски тракторнинг ёғловчи насос аппарати бажаряпти. Янги механизмнинг шарофати билан баллонларни синовдан ўтказиш муддати қисқарди. Илгари бир баллонни синовдан ўтказиш учун ярим соат вақт сарфланган бўлса, ҳозир бу иш 3—5 минутда бажариляпти. Илгари ҳар хил деталлар, асбоб-ускуналар хонада сочилиб ётган бўлса, эндиликда ҳаммаёқ озода, тартибли.

— Ёш рационализаторнинг цехга келганига уч йилдан сал ошди, — дейди цех бошлиғи ўртоқ Нуженко Илёс Галимов ҳақида гап бошлаб. — Лекин ўзининг меҳнатсевар, тадбиркорлиги билан коллективга жуда тез танилди. У цехдаги мураккаб аппаратларнинг сир-асрорини пухта ўрганиб, иш жараёнини янада яхшилаш борасида қимматли таклифлар бермоқда, баллонларга газ тўлдиришни автоматлаштириш тўғрисидаги таклифи ҳам ишлаб чиқаришга жорий этилди.

Янгийўл гидролиз заводи коллективида Илёс Галимов каби ташаббускор кишиларни кўплаб учратиш мумкин. Улар тежамкорлик мусобақасида яхши натижаларга эришмоқдалар. Хом ашё ва материалларни эҳтиёткорлик билан сарфлаб, давлатнинг кўплаб маблағини тежаб қоляптилар. Масалан, корхонада январь ойида жами ўн бир минг сўм тежалган бўлса, ўтган ойда бу кўрсаткич 90 минг сўмни ташкил қилди. Бу ютуқларда корхона новаторларининг муносиб ҳиссаси бор.

Механика цехининг ижодкорлари диққатга сазовор ишлар қилмоқдалар. Шу вақтгача ташлаб юборилаётган кислота насослари поршенларидан Борис Минченко, Иван Ткаченко, Михайлов, Мадаминов, Ёдгоров каби рационализаторлар ташаббуси билан ҳар хил втулкалар, яроқсизланган аппаратлардаги қимматли латундан эса клапан ва бошқа қисмлар тайёрлана бошланди. Натижада кўплаб қимматбаҳо деталлар тежаб қолиняпти.

Яқинда корхона ҳаётида муҳим воқеа бўлди. Мамлакатда биринчи бўлиб, шу заводда сарбит спирти олишнинг янги технологияси ўзлаштирилди. Бу қимматли хом ашё озиқ-овқат саноатида, медицинада кенг ишлатилади. Шу йилнинг ўзида минг тоннадан кўп сарбит тайёрланади. Сарбит цехининг иш бошлаганига бир ойдан сал ошди. Лекин коллективнинг ижодкор кишилари маҳсулот тайёрлашни кўпайтиришнинг янги-янги резервларини қидириб топмоқдалар, бу резервларни дадиллик билан ишга солмоқдалар.

М. САИДОВ.

БИЗНИНГ АХБОРОТ

КОРХОНАДА СЕМИНАР

ТАХИАТОШ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). ГРЭС клубида Хўжайли районидаги саноат корхоналари, транспорт ва қурилиш ташкилотлари бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг, халқ контролига кўмаклашувчи группа раисларининг бир кунлик семинари бўлиб ўтди.

Семинарда райком секретари И. Избосдиев партия XXIII съезди қарорлари асосида бошланғич партия ташкилотларининг фаолиятини кучайтириш ва иқтисодий ислоҳотни ўтказиш билан боғлиқ бўлган ишларни амалга оширишда улар олдида турган вазифалар ҳақида, район халқ контроли комитетининг раиси А. Қодирбоев тежамкорлик кўригини ўтказишда халқ назоратчиларининг иштироки тўғрисида, ғишт заводи партия ташкилоти секретари Ж. Дўйсетов партияга қабул ва ёш коммунистларни тарбиялаш ҳақида доклад қилдилар.

Р. ЕШИМБЕТОВ.

«ТАҚДИР» САҲНАДА

ТЕРМИЗ, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Сурхондарё область музикали драма театрининг ижодий коллективи маҳаллий автор Ҳайитбой Азимовнинг «Тақдир» пьесасини саҳнага қўйди. «Тақдир» пьесаси катта тарихий даврни — Сурхондарёда Совет ҳокимиятини ўрнатишдан тортиб, ҳозирги кунларгача бўлган воқеаларни ўз ичига олади.

Литваликларнинг иккинчи уйи

Неман ўлкасидан Тошкентни қайта қуриш учун ёрдамга келган қардош Литва республикасининг қурувчилар коллективи Чилонзордаги «Дўстлик» кварталида эллик беш хонадонга мўлжалланган беш қаватли иккинчи уйни табиий офатдан зарар кўрган тошкентликларга туҳфа қилдилар.

Р. СТЕЙКУНАС.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ

ЙИҒИЛИШДАН СЎНГ...

Ўзбекистон пахтачилик машинасозлиги заводи Ўрта Осиё республикаларидаги пахта тозалаш заводларини янги, замонавий машина ва ускуналар билан узлуксиз таъминлаб келаётган йирик корхона ҳисобланади. Унинг маҳсулотлари халқ демократияси мамлакатларига ва дўст Афғонистонга экспорт қилинади.

Корхона йил сайин кенгайиб, унинг бағрида янги-янги ишлаб чиқариш цехлари қад кўтармоқда, улар замонавий ускуналар билан жиҳозланмоқда. Давлат корхонани юксалтириш учун катта маблағ сарфламоқда. Завод коллективи ана шу ғамхўрликка жавобан меҳнат унумдорлигини оширишга ёрдам берадиган янги-янги машиналар яратмоқда. Ижодкор конструкторлар яратган «ЧХ-3М» ва «СС-15А» машиналари шулар жумласидандир.

Ишлаб чиқаришни ривожлантириш юзасидан ҳамма имкониятлар борлиги кўриниб турибди. Лекин бултур ялли ва товар маҳсулоти ишлаб чиқариш топшириғи бажарилмай қолди. Корхона бўйича жами 550 минг сўмлик маҳсулот кам тайёрланди. Бу аҳвол завод коллективини ташвишлантирмай қолмади. Хўш, давлат плани бажарилмай қолишига нималар сабаб бўлди?

Шу йилнинг бошларида завод коммунистларининг бўлиб ўтган йиғилиши ана шунга — корхонани қолоқликдан чиқариш масаласига бағишланди. Коммунистлар ишда юз берган камчиликларни рўй-рост очиб ташладилар.

— Заводнинг ўтириб қолишида транспорт ва таъминот бўлимлари асосий сабабчи бўлди, — деди ишлаб чиқариш бошлиғи Д. А. Осмаловский, — Чунки ҳар икки бўлим цехларни металл, узел ва деталлар билан ўз вақтида таъминламади. Бу ҳол коллективимизнинг бир меъёрда ишлашига тўсқинлик қилди. Завод партия ташкилоти, қолаверса, биз коммунистлар бўлимлар ишини жонлантиришга вақтида эътибор бермадик.

Иккинчи цех партия ташкилоти секретари И. Бойматов, цех бошлиқлари В. Михайлов, Т. Куличенко ва бошқа коммунистлар ишлаб чиқариш участкаларида сиёсий-оммавий ва тарбиявий ишлар ўз ҳолига ташлаб қўйилганлиги, партиявий таъсир бўшаштириб юборилганлиги, меҳнат интизоми ёмонлигига доир фактларни келтирдилар.

Завод партия ташкилоти коммунистларнинг танқидий фикр ва мулоҳазаларини, фойдали таклифларини умумлаштириб, ўз иш режасини тузиб олди. Заводдаги 200 коммунист 14 та цех партия ташкилотига тўғри тақсим этилди. Ишлаб чиқаришга партия раҳбарлигини тағин ҳам яқинлаштиришни кўзлаб, етти жойда партия группалари тузилди. Завод партия ташкилоти қуйи звено раҳбарларини ўқитишга алоҳида ғамхўрлик қилди. Улар учун тажриба алмашув семинарлари ўтказиладиган бўлди.

Қилинган меҳнат зое кетмади. Юбилей йилининг дастлабки кунларидан бошлаб ойлик топшириқлар ошириб бажарилмоқда. Бултур корхонани орқага тортган участкалардан бири йиғув цехи эди. Ҳозир бу цех дадил илғорликка ўтиб олди. Бунда коммунистларнинг ҳиссаси катта бўлди.

Цех партия ташкилотининг секретари В. Ф. Аракин бошчилигидаги йиғувчилар бригадаси, коммунист С. И. Кравец бошлиқ слесарлар бригадаси аъзолари ойлик топшириқларни муттасил бир ярим ҳиссадан ошириб адо этиб, бошқаларга ўрнак бўлмоқдалар.

Қуюв цехини заводнинг юраги дейишади. Чиндан ҳам шундай. Бу ерда турли машиналарнинг 150 номдаги қисмлари қуйилади. Цехда иш шароити оғир. Уни реконструкциялаш жараёни ҳали ниҳоясига етганича йўқ, қолипчилар етишмайди. Лекин цех коллективи муваққат қийинчиликлардан қўрқмай, корхонани илғорликка кўтариш учун астойдил меҳнат қилмоқда.

Коммунистларнинг ҳар бири икки норма бажаришни шиор қилиб олган. Цех бошлиғи Р. Аракелов ва цех партия ташкилоти секретари М. Раҳимов ўртоқлар ҳамиша ишчилар орасида. Улар ишдаги шахсий намуналари билан, жанговар сўзлари билан коллективни унумли ишлашга даъват этяптилар. Бошқа цехларда ҳам иш шу тахлитда уюштирилган.

«Ўзбекхлопкомаш» заводи коллективининг режалари катта. Корхона меҳнат аҳли юбилей йилида 13,3 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқаришни мўлжаллаяпти. Бу — 3600 та машина, 10 мингта редуктор ва пахта тозалаш заводлари учун 6,3 миллионта ҳар хил деталлар, аллақанча қуйилма маҳсулот демакдир. Коллектив мана шу режасини рўёбга чиқарса, бултургидан бир миллион 700 минг сўмлик кўп маҳсулот ишлаб чиқарган бўлади. Аҳил коллективнинг юбилей йилидаги мажбуриятларини муваффақиятли адо этишига тилакдошмиз.

Ж. МАҲМУДОВ,
Ҳ. ИКРОМОВ.

МАТЕРИАЛЛАРИМИЗ ИЗИДАН

«ЧАНГ ИЧИДА, ҚЎЛ УЧИДА»

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети қуйидагиларни хабар қилди:

«Совет Ўзбекистони» газетасининг шу йил 17 март сонида босилган «Чанг ичида, қўл учида» сарлавҳали танқидий мақола шаҳар Совети ижроия комитетида муҳокама этилиб, унда келтирилган фактлар тўғри деб топилди. Кўчалар, хиёбонлар, ҳовли жойлари, майдонлар, ирригация тармоқлари ва каналларни вақтида тозалатиб туриш, санитария-гигиена тартиби ўрнатишга етарли эътибор бермаган корхона, ташкилот, муассаса раҳбарлари қаттиқ огоҳлантирилди, улардан йўл қўйилган камчиликларни дарҳол бартараф этиш талаб қилинди. Шаҳар Совети ижроия комитети шаҳар ободонлаштириш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Исломовнинг ободончилик ишларини яхшилашга қаратилган тадбирлар белгиланиб, амалга ошириляпти, деган ахборотини инобатга олди. Район ижроия комитетлари, механизациялаштирилган автомобиль базасининг директори ўртоқ Степановга, милиция ва санитария назорати муассасалари раҳбарларига ахлат ва турли чиқиндилар ташийдиган машиналарнинг доимо ишлашини, кўчаларга мунтазам сув сепилишини назорат қилиб бориш топширилди. Шаҳар жамоат тартибини сақлаш бошқармасига санитария-гигиена қоидаларига риоя қилмаган ташкилот бошлиқлари ва кишиларга маъмурий йўл билан чора кўриш тавсия этилди. Мослаштирилмаган қурилиш майдончаларига автомашиналар ва турли механизмларнинг қатнови бутунлай тақиқланди. Шаҳарда тозалик ва ободончилик ишларини яхшилаш мақсадида махсус ойлик ўтказиш лозим топилди. Бу ойликка шаҳар аҳолиси, корхоналар, ташкилотлар, ўқув юртлари ва муассасаларнинг коллективлари жалб этилади. Тозалик ва ободончилик ойлиги бошлаб юборилди. Район Советлари ижроия комитетларига «Чанг ичида, қўл учида» сарлавҳали танқидий мақолани муҳокама қилиш топширилди.

Оҳангарондаги пластмасса қурилиш материаллари комбинатида линолеум ишлаб чиқариш ўзлаштирилди. Корхона коллективи юбилей йилида 800 минг квадрат метр линолеум тайёрлашга аҳд қилди. Суратда: технологик линиянинг кўриниши.

И. Глауберзон фотоси.

ЖУРНАЛЛАРНИНГ ЯНГИ СОНЛАРИДА

«ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИ»

Журналнинг 4-сони «Ленинизмнинг сўнмас зиёси» сарлавҳали бош мақола билан очилади.

Журналда «Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан» рубрикаси остида Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Б. Овезовнинг «Ленин йўлидан», Белоруссия ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари И. Климовнинг «Кураш ва ғалабалар йўли», В. Сверженскийнинг «Улуғ Октябрь сарчашмаларида», «Правда Востока» газетасининг редактори В. Архангельскийнинг «Правда Востока» 50 ёшда», Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзоси А. Михайлянцнинг «Совет олий судловининг демократик негизлари», филология фанлари кандидати А. Бобохоновнинг «Ўзбек халқининг инқилобий қўшиқлари тарихидан» сарлавҳали мақолалари босилган.

«Экономика, ишлаб чиқариш, меҳнат» деган рубрика остида Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. Абдураззоқовнинг «Асосий йўлимиз», Андижон область партия комитетининг биринчи секретари А. Ҳайдаровнинг «Суғориш — қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий масаласи» сарлавҳали мақолаларини ўқиш мумкин.

Журналнинг «Партия турмуши», «Танқид ва библиография» бўлимларида ҳам кўпгина қизиқарли материаллар бор.

«ЎЗБЕКИСТОН МАТБУОТИ»

«Совет матбуоти — партиямиз фарзанди, халқимизнинг революцион минбаридир». Журналнинг 1967 йил апрель сони КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг «Известия» газетасининг 50 йиллигига бағишланган тантанали мажлисда сўзлаган нутқи ана шу сўзлар билан очилади. Л. И. Брежнев нутқининг тўла тексти ҳам берилган.

Журналдаги кўпгина материаллар Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган. «Ленин васиятларига садоқат» сарлавҳали бош мақола, Б. Яковлевнинг «Ленин билан маслаҳатлашиб...» мақоласи ана шулар жумласидандир.

Яқинда республика жамоатчилиги «Правда Востока» газетасининг 50 йиллигини кенг нишонлади. Шу муносабат билан журнал газета редакторининг ўринбосари И. Костиков, бўлим бошлиқлари Ф. Дюммель, Н. Гладков, адабий ходимлар А. Забровский, С. Благов В. Зименко ва бошқаларга сўз берган.

Шунингдек, ўқувчилар бу сонда область, район газеталари ходимларининг иш тажрибаларига оид хилма-хил материаллар билан танишишлари мумкин.

ФЕСТИВАЛЬ ҚЎШИҚЛАРИ ЯНГРАМОҚДА

Диёримизда Бадиий ҳаваскорларнинг Улуғ Октябрь инқилобининг шонли 50 йиллиги муносабати билан бошланган Бутуниттифоқ фестивали давом этмоқда.

Яқинда Самарқанд шаҳрида ҳаваскорлик санъати республика фестивалининг драматик тури бўйича бўлган кўрикда республикамизнинг турли область, район ва шаҳарларидаги халқ театрларининг ижодий коллективлари ўзларининг янги-янги саҳна асарлари билан қатнашдилар. Тошкент область, Янгийўл шаҳридаги халқ театрининг ижодий коллективи Зиннат Фатҳуллин ва Шукур Саъдулланинг «Ватан ишқи» музикали драмасини намойиш қилди. Сирдарё область, Киров район маданият уйи қошидаги халқ театри коллективи «Жалбир» музикали драмасини кўрсатди. Ҳар икки ижодий коллектив кўрикнинг ғолиблари сифатида биринчи даражали диплом билан тақдирландилар ва ёш санъаткорларнинг Москвада ўтказиладиган Бутуниттифоқ кўригида қатнашиш ҳуқуқини олдилар. Шунингдек Киров район халқ театри, Пахтаоролдаги совхоз техникумининг қўғирчоқ театр коллективи ҳам катта муваффақиятларга эришдилар.

Н. ИНОҚОВ.

ЕР ҚАЪРИГА „САЁҲАТ“

Ўзбек нефтининг тарихи узоқ. Эрамиздан илгари яшаган қадимги грек тарихчиси Плутархнинг ёзишича, Искандар Зулқарнайн Фарғона водийсини босиб олган вақтида ер бетига тепчиб чиққан суюқликка қизиқсиниб қараган. Унинг одамлари ёғ аралаш суюқликнинг манбаини топишга уриниб кўрганлар. Ўша тарихчининг изоҳлашича, Искандар Зулқарнайн суюқликнинг табиий чегараси Мойлисойдан бошланади, деган хулосага келган ва қатор қудуқлар казитган. Бу қудуқлар саркарданинг номи билан юритилган. Аммо улар водийнинг ер ости бойлигидан фойдалана олмаганлар.

Кейинчалик Н. П. Пржевальский, В. И. Робровский, Г. К. Козлов, Г. Н. Потанин каби рус олимлари, географлари, геологлари Осиё чўлларини ўрганишга уриндилар. Н. А. Северцов, А. П. Федченко, И. В. Мушкетов сингари олимлар водийнинг табиати ҳақида қимматли фикрлар билдирдилар.

Водийнинг нефти ҳақида биринчи маълумот берган олим А. П. Федченкодир. У 1871 йилнинг июнь ойида Фарғона, Олой водийларига бориб, бу ерларнинг географик тузилиши, иқлими, шароити, бойликлари ҳақида қимматли маълумотлар тўплайди. Федченко Фарғона водийсида нефть борлигига тўла ишонч ҳосил қилди ва ундан фойдаланиш мумкинлигини айтди. Аммо Қўқон хони Худоёр бунга розилик бермади. Шунинг учун бу иш ўрганилмай қолиб кетади.

Кейинчалик А. Н. Ковалевский бошлиқ бир группа инженер-саёҳатчилар Чимёнда қидирув ишлари олиб бордилар. Қўл кучи билан қудуқ қазидилар. Ўша вақтда қудуқнинг чуқурлиги 17-11 метр атрофида бўларди. Шунга кўра қисқа муддатдан сўнг қудуқлардан нефть чиқмай қоларди. Нефть қудуқдан челак билан тортиб олинарди.

1904 йилда суткасига 130 минг килограмм нефть берувчи қудуқ топилди. Шундан сўнг Фарғона водийсидаги нефть бойлигига қизиқиш уйғонди. Геолог Касаткин: «Фарғона нефть бойлиги жиҳатидан Боку губернасининг энг кучли рақиби бўлиб қолади» деб ёзди. Шу орада А. Н. Ковалевский Чимёнда қазилган қудуқларни Нобель фирмасига сотиб юборди.

Улуғ Октябрь инқилобига қадар нефть саноатининг аҳволи ана шундай эди. Чимён, Ерқўтон, Санто майдонларида йилига аранг 2 минг метрдан қудуқ пармаланди. Шундан сўнг нефть ва газ манбаларини қидириш беш-олти йил тўхтаб қолди.

Октябрь инқилобидан сўнг Туркистоннинг ер ости бойликларини қидириш кучайтириб юборилди. Владимир Ильич Ленин ҳам бу муҳим масала билан қизиқди. У 1920 йилнинг март ойида М. В. Фрунзедан нефть бойликлари ҳақида маълумот сўради. Фрунзенинг Ленинга юборган хатида қуйидаги сатрлар бор:

«Барча нефть конлари ишлаб турибди, лекин бироз шикастланган. Уларнинг кўпчилигида техника-жиҳозлар етишмайди..»

1920 йилнинг май ойида Лениннинг кўрсатмасига мувофиқ Фрунзе Москвага икки эшелон ўзбек нефти ва бензинини юборди.

1930 йилдан кейин Фарғона водийсининг кўп жойларида қидирув ишлари бошлаб юборилди. Чимён, Андижон, Мойлисой майдонларида дастлабки қудуқлар қазилди. Аммо техника етишмасди. Иш унуми паст, нефтчи кадрлар бармоқ билан санарли эди. Тез-тез авария бўлиб турарди. Бу, кишиларга салбий таъсир қиларди. Нефть тўплайдиган резервуар парк йўқлигидан не-не машаққат билан топилган бойлик исроф бўларди.

УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Шундай оғир шароитда ҳам нефть қидириш тўхтамади. Геологлар, олимлар ер бағрида яшириниб ётган бойликни юзага чиқариш ҳақида кўп бош қотирдилар. «Олтин сандиқлар»ни осонроқ очиш учун калит қидирдилар. Пармалаш станоклари пайдо бўлди. Пақир ўрнига ёғоч качалка яратилди. Иш юришди. Меҳнат унумдорлиги ортди. Яп-яйдоқ адир бағрида вишкалар қад кўтарди. «Қора олтин» ва «зангори олов» чиқариш йилдан-йилга ортиб борди.

Фарғона водийсида қатор-қатор конлар, участкалар, посёлкалар барпо этилди. Чимён, Ерқўтон, Санто конлари сафига Шўрсув, Нефтобод, Такабел, Чанғиртош каби конлар қўшилди.

Октябрь революциясига қадар Андижон области территориясида битта ҳам нефть ва газ кони йўқ эди. Ҳозир Андижон, Полвонтош, Жанубий Оламушук, Бўстон, Хўжаобод, Ғарбий Полвонтош, Наманган конлари ишлаб турибди. Бундан ташқари пармалаш ва газ конторалари, барча конларда эса пармалаш участкалари ва қатор ишлаб чиқариш объектлари ташкил топди. Республикада олинаётган нефтнинг 45 процентини Андижон конлари бермоқда.

Андижон нефтчилари ўз ишларини тобора такомиллаштириб, кейинги йилларда нефть қудуқларининг маҳсулдорлигини ошириш юзасидан муҳим ташкилий-техникавий тадбирларни амалга оширдилар. Дастлаб фақат III қатламдан нефть олинган бўлса, эндиликда V, VII, I қатламлардан ҳам маҳсулот олиняпти. Маҳсулдорлиги камайиб кетган қудуқларга илиқ сув юбориш, кислота билан ишлаш, гидравлик портлатиш ўтказиш каби прогрессив усуллар қўлланилмоқда.

Техникани тараққий эттиришда қилинган ишлар мақтовга сазовордир. Нефть қудуқларининг телемеханизациялаштирилиши бу соҳада қўйилган катта қадам бўлди. Бу муҳим тадбир Совет Иттифоқида биринчи бўлиб Жанубий Оламушук конида амалга оширилди. Қимматли ташаббус бошқа конларда ҳам қанот ёзди. Областдаги барча нефть ва газ қудуқларини бошқариш телемеханизациялаштирилди ҳамда автоматлаштирилди. Шу ҳисобга меҳнат унумдорлиги илгаригига нисбатан бир неча марта ошди, нефть чиқаришга сарфланадиган маблағ анча камайди.

Нефть ва газ казиб олиш технологияси тобора такомиллашиб боряпти. Ўтмишда бундай мураккаб техника қаёқда, эди, дейсиз. Уларни бошқарадиган кадрлар ҳам бўлмаган. Эндиликда олий ва ўрта маълумотли кадрлар етишиб чиқди. Малакали нефтчиларнинг катта кўпчилигини Тошмат Умаров, Акбар Ҳамдамов, Ортиқ Халилов, Собир Маҳмудов, Ортиқ Аббосов, Умархўжа Мирфайзиев, Асқар Ҳамдамов каби нефть саноатининг ветеранлари тарбиялаб вояга етказганлар. Бугун ана шу олиҳиммат кишиларнинг номларини ҳурмат-эҳтиром билан тилга олсак арзийди.

Ҳозир бирлашмамизга қарашли конларда бобо нефтчиларнинг ажойиб шогирдлари бор. Улар устозлар маслаҳатига амал қилиб, ер қаърига «саёҳат»ни давом эттиришяпти. Шуниси қувончлики, ўтмишда ер бағрининг юза қатламига «саёҳат» қилинган бўлса, ҳозир уч-тўрт километр чуқурликка «тушиб чиқилмоқда». Бу мақтов гаплар Раҳматулла Рафиқов, Мўмин Ризаев, Деҳқон Эргашев, Маҳаммад Нурмуҳамедов каби ўз бурчларини садоқат билан ўтаётган донгдор нефтчилар шаънига айтилаётир.

Бирлашмамизга қарашли барча конларда беш йилликнинг биринчи йили муваффақиятли якунланди. Давлатга пландан ташқари минглаб тонна «қора олтин» етказиб берилди. 1000 дан ортиқ ташкилий-техникавий тадбир амалга оширилди. Оқибатда 260 минг тонна қўшимча нефть олинди. Қатламларга 2 миллион 579 минг кубометр сув юборилди. 40 та янги қудуқ қазилди. 36 та бекор ётган қудуқ қайта ишга туширилди. 200 дан ортиқ қудуқ капитал ремонт қилинди.

Бирлашмамиз коллективи юбилей йилининг дастлабки кварталида юқори кўрсаткичларга эришди. Келгуси ойларда ҳам нефть чиқаришни кўпайтириб, катта тўйга муносиб совға тайёрлаймиз.

Ғ. АЛИЖОНОВ,
«Ўзбекнефть» Иттифоқ — республика бирлашмасининг бош инженери.

Турсуной

ЛЕНИН МУКОФОТИ ЛАУРЕАТЛАРИ

Баҳор тонги нозик пардаларини қишлоқ тепасидан йиғиштириб олмай туриб, эфир тўлқинларидан ажойиб хушхабар мавжланиб келди: Турсуной лауреат бўлибди. Қишлоқ бирдан уйғонди. Эрталабки газеталар бир пасда қўлдан-қўлга ўтди. Ҳамма «Фан ва техника соҳасида 1967 йил учун Ленин мукофотлари бериш тўғрисида»ги хушхабарни сатрма-сатр ўқир, унда ўз ҳамқишлоқлари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсуной Охунованинг номини кўриб, беҳад шодланарди.

Турсунойнинг ҳам қувончи чексиз. Нега қувонмасин, ахир! Оддий бир қишлоқ қизига, суяги меҳнатда қотган, техникага ихлос қўйган ва девкор машиналар сирини пухта эгаллаб олиб, уни ўз измига бўйсундирган механизатор ҳар қанча қувонса, ҳар қанча фахрланса арзийди.

Турсуной бир лаҳза хаёл суриб қолади. Унинг кўз ўнгидан ота-боболарининг машаққатли меҳнати ўта бошлайди. Ҳа, илгари деҳқоннинг тинкасини кетмон қуритган, қуруқ қўл, белкуракдан бошқа қуролга эга бўлмаган бобокалонлари омоч билан ер тирнаб, тирикчилик қилишган. Даромади буромадини қопламаган. Ер ўз бойликларини пинҳон тутиб ётаверган-у, ҳеч қаёқдан мадад ололмаган деҳқонни доғда қолдираверган.

Эслагуси келмайди ўша кунларни. Турсуной янги замонда туғилиб, бу замонга янги кўз билан, янги ақл-идрок билан қараган минглаб ўзбек қизларининг бири. У бундан ўн тўрт йил илгари ўз ҳаётида рўй берган воқеаларни кўз ўнгига келтириб, бениҳоя тўлқинланиб кетади. Чиндан ҳам 1953 йил Турсуной ҳаётида кескин бурилиш йили бўлди. У республикамиздаги хотин-қизлар орасида биринчи бўлиб пахта териш машинаси штурвалига ўтирди. Биринчи бўлиб этакдан бункерга кўчди. Ўша вақтдаги «СХМ-48» пахта териш машинасининг миридан-сиригача ўрганиб олди. Пойгада ҳоримайдиган от чавандоз қўлида қандай ўйнаса, бу машина ҳам Турсуной қўлида шундай йўрғалайверди. Кейинчалик «СХМ-48М» машинаси яратилди. Лекин бу машиналар кутилган натижани бера олмади. Чунки уларнинг механизмлари унча ихчам эмасди, шпинделлари талабга жавоб бермас эди. Яна янги, янада оригинал машиналар ишлаб чиқилажагини, бунинг учун олимлар, конструкторлар, мутахассислар бетиним изланаётганликларини яхши биларди.

«СХС-1, 2» горизонтал шпинделли машинанинг завод конвейеридан пахта далаларига йўл олиши Турсунойлар оғирини енгиллаштирди, уларга шон-шуҳрат келтирди. 1956 йили Турсуной ана шу машинада 90 тонна пахта терди. Баъзилар ўзбек хотин-қизларидан чиққан биринчи механизаторнинг ишларига ишонқирамади. Бундайларни Турсуной ўз даласига таклиф этди, машина рулини моҳирона бошқариб, уларни қойил қолдирди.

Шу-шу бўлди-ю, Ўзбекистонда машинага ихлос қўйган хотин-қизлар сафи кенгая бошлади. Ҳа, бу ташаббусни Янгийўл районидаги Киров номли колхознинг бригада бошлиғи, моҳир механизатор Турсуной Охунова бошлаб берди. Унинг издошлари йил сайин кўпайиб бордики, бугунги кунда биз уларнинг далаларда жавлон ураётганлигини кўриб, таҳсин ўқиймиз. Турсунойлар якка-ю ягона эмас, турсунойлар ҳосил тақдири ҳал қилинаётган участкаларда беминнат меҳнат қилишяпти. Бизда шундай жафокаш, кишиларнинг оғирини енгил қиладиган механизатор хотин-қизларимиз жуда кўп.

Ўзбекистонимиз ўтган йили мамлакатга 4 миллион 82 минг тонна пахта армуғон қилди. Шунча ҳосилнинг 1 миллион 329 минг тоннаси пўлат этаклардан тўкилди. Республикамиз далаларида 24 мингдан зиёдроқ «зангори кема»лар жавлон урди. Уларнинг кўпчилигини Турсунойлар ва турсунойчилар бошқаришди.

Турсунойнинг кейинги йиллардаги жасорати айниқса таҳсинга сазовор. Пахтачилик машиналари бўйича давлат махсус конструкторлик бюроси ходимлари олимлар, механизаторлар билан ҳамкорликда бунёд этган «ХВС-1, 2» вертикал шпинделли машина Турсунойларга жуда қўл келди. Бу машина бир кунда қўлда энг кўп пахта терадиган кишининг бир мавсум топшириғини бажариб қўйяпти. Машинанинг нақадар катта афзалликларга эга эканлиги мана шу бир кичкина рақамда ҳам очиқ-ойдин намоён бўлиб турибди. Лоақал унинг ўтган йилги кўрсаткичларига назар ташлайлик: 85 гектар майдоннинг ҳар гектаридан пландаги 29 центнер ўрнига 31 центнердан «оқ олтин» йиғиштириб олинди. Барча ҳосилнинг 95 процентн бункерлардан бўшатилди. Турсунойнинг ўзи 185 тонна пахта терди. Бу 40 кишининг мавсумда терган пахтасига тенг деса бўлади. Демак, битта машина билан Турсуной бир мавсумнинг ўзидаёқ 40 та ўртача теримчининг ишини бажарибди, бундан ташқари бригадага бошчилик қилиб, унинг бутун ташвишига тўла-тўкис шерик бўлибди.

— Пахтачиликни комплекс механизациялаштирамиз! Бора-бора етиштирилган ҳосилнинг ҳаммасини машиналарда йиғиштириб олинишига эришамиз! Турсуной ва турсунойчиларнинг улар билан илгаридан меҳнат қилиб келган, уларга ўргатган ва улардан ўрганган минг-минглаб дала гвардиячиларининг қатъий шиори ана шундай! Шунинг учун ҳам чигит экишдан тортиб, ғўза парваришигача, йиғим-теримдан тортиб, ғўзапоя юлишгача бўлган ҳамма жараёнларнинг кўпчилиги машинада бажариляпти. Деҳқон тафаккури ғолиб чиқяпти, темирга тил киритиб, ундан оқилона фойдаланяпти. Йиллар ўтар, бутун ҳосил фақат машиналарда териладиган бўлади.

...Турсуной лауреат бўлибди. Турсуной Охуновага Ленин мукофоти лауреати деган юксак унвон берилибди. Турсуной буни неча минглаб дарғаларнинг довруғи деб билади. Чунки бу машинани яратишда пахтачилик машиналари бўйича давлат махсус конструкторлик бюросининг ходимлари — бюро бошлиғининг ўринбосари Павел Федорович Глазатов, бўлимларнинг бошлиқлари Аполлинарий Николаевич Приходько, Владимир Дмитриевич Тютьков, бўлим бошлиғи ўринбосари Михаил Никитович Марков ва бошқалар ижодий изланишди. Турсуной Охунова, Жавод Кўчиев каби минглаб механизаторларга мадад беришди, миллионларча кишиларнинг юкини енгил қилишди.

Турсуной айниқса А. Н. Приходькодан бениҳоя миннатдор. Чунки ўртоқ Приходько Турсуной даласида жуда кўп бўлди, машинанинг қандай ишлаётганлигини бевосита кўздан кечирди. Механизаторларнинг таклиф ва мулоҳазаларига сезгирлик билан қулоқ солди. Турсуной ҳам Приходько ҳузурида жуда кўп бўлиб туради, ундан ўрганади, цехларда, конструкторлик бюросида баҳс юритади, ҳамкорлик қилади. Машинага ихлос деб шунга айтсалар керак-да!

Турсуной Охунова Ленин мукофоти лауреати бўлди. Оддий бир ўзбек қизи учун бундан ҳам улуғ бахт-иқбол борми, дунёда! Шу олий унвонга жавобан Турсуной бу йил гектаридан 35 центнердан пахта топширмоқчи, ҳосилнинг ҳаммасини «зангори кема»да йиғиштириб олмоқчи. Уяларга аниқ миқдорда уруғ ташлаб кетадиган сеялкалар билан экилган чигит ҳамма майдонда қийғос униб чиқяпти. Мўл ҳосилнинг нишонаси бу.

С. МАҲКАМОВ,
С. ҚОДИРОВ.

КОНФЕРЕНЦИЯ ТЕМАСИ — АПРЕЛЬ ТЕЗИСЛАРИ

Ўзбекистон пойтахтида В. И. Ленининг апрель тезислари босилиб чиққан куннинг эллик йиллигига бағишланган назарий конференция бўлиб ўтди.

В. И. Ленининг апрель тезислари, бу тезисларнинг Улуғ Октябрь социалистик революциясини тайёрлаш ва уни ўтказишдаги аҳамияти тўғрисида, апрель тезислари билан қуролланган Туркистон большевиклари революция ғалабаси учун қандай кураш олиб борганлари тўғрисида профессор М. Г. Ваҳобов ва доцент Е. М. Гриднееванинг докладлари муҳокама қилинди. (ЎзТАГ).

Ленинград шаҳридан келган азамат бинокорлар Тошкент чиройига-чирой қўшишда фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Улар кўп қаватли кўркам уй-жой биноларини тиклашда қардош қурувчилар мусобақасининг олдинги сафида боришяпти. Суратда: Ленинград қурувчилари Чилонзор массивида барпо қилган уй-жой бинолари.

И. Глауберзон фотоси.

Султон АКБАРИЙ.

ЯНГИ ШЕЪРЛАР

БИР ДУНЁ ОВОЗ

Меникм,
қуёш билан азалги улфат,
Қатралардан йиғган асали
қувват,
Меникм,
шафақларга жуда ўч майхўр,
Қўштут гузарида эски бир чойхўр,
Меникм,
томирлари бўялган ипак,
Олма тагидаги бир хазончинак,
Меникм,
саҳар мардон жангиллаган тор,
Лолалар ичида кўмилган ҳушёр.
Кўкат ва қўғирмоч
менинг емагим,
Шоирлик — лоф,
маъқул тилмоч демагим.
Юракларнинг тилин таржима қилгум.
Танбурларнинг унин нотасиз билгум.
Жонсиз қамишлардан хуш найлар тилгум.
Табиатнинг ҳамма сирлари маълум:
Оҳу ўтган сўқмоқ,
енгил шарпаю
Ерни таталаган қилдай арпаю
Шабнамларни ичган жайронлар тўпи,
Водийларнинг ранги,
қирларнинг чўпи,
Булутларнинг қўшиқ айтиб жўнаши,
Япроқларнинг чапак чалиб ўйнаши,
Соҳилларнинг бехос шопиллаши ҳам,
Кумуш сувда ойнинг лопиллаши ҳам.
Ашуласи мунча қилмаса адо,
Бу дунё — мусиқа,
товуш,
савт-садо,
Шунинг-чун юрагим ёзилган қоғоз,
Қалбимда туғилган шеър эмас,
овоз!

НОЗИК

Кизагин тепчиган қайси бир нозик,
Қайси қақажоннинг қизир қулоғи,
Бодом гулими ё кумуш булоғи,
Тикилдим-у, хаёл суриб қолдим тек.
Бир лаҳза лип этди нур билан соя,
Бир қатим ипакми, ё бир тутам пат,
Ё Нодирабегим тузган ҳуснихат...
Раънолар йиғилган салқин чорпоя,
Ичидаги жуфтим қайсиси дедим,
Бир дўппи баҳона, яширин сири,
Майда кунгураси — фикр занжири,
Хаёлан ўқолмай қийналар эдим.
У ер-бу ерида битта «ух»ию,
Сўрамасдан шўхлик қилиб қўйгани.
Эвоҳ, қандоқ бўлди қалбим ўйгани,
Бу, ахир, иприк-ку, кўзлар ўқию.
Бир лутф қилармикин, номаълум гўё
Бу сирнинг аввали ва интиҳоси.
Ва лекин, мен, эски санъат шайдоси,
Шунга ҳам шукр дейман, қиламан дуо.

КЎПЧИЛИККА ҲАВОЛА

ҲАММАНИНГ БУРЧИ

Фарғона деганда бу ўлкада бўлмаган одамнинг ҳам кўз олдига бир баҳористон, бир боғистон келади. У — гўзаллик тимсоли. Шунчалик донги кетган!

Гўзалликда бир-бири билан ҳусн талашган Ҳамзаобод билан Водилни, Чимён билан Чодакни, Сўхни ким билмайди, ким таърифини эшитмаган! Фарғона наққош-табиат сайқал берган карж-карж тоғлари, бўй талашиб ўсган мирзатераклари, чинорлари, ўйнаб оқар дарёлари билангина гўзал эмас. Унинг ҳақиқий чиройини очаётган меҳнаткаш — мушфиқ, тиниб-тинчимас, қўли гул, уддабурон одамлар! Яқин ўтмишда чўл бўлган, бир қултум сув топилмаган Ғурумсаройни, Ёзёвонни, Қирғулини бир бориб кўринг-а. Умрида чўл бўлган демайсиз.

Катта Фарғона канали ёқалаб бир юринг-а. Фарғоналикларнинг нималарга қодирлигини кўрасиз. Канал шарофати билан бунёдга келган қишлоқлар эндиликда Зоҳидон, Рапқон, Файзиобод сингари обод ва соҳибжамол қишлоқлардан фарқ қилмайди. Шунинг учун ҳам сайёҳларнинг оёғи Фарғонага тортиб туради. Ундан шоиру ёзувчиларнинг қадами узилмайди. Мухбирлар аримайди. Улар ҳар гал Фарғонани, унинг одамларини мақтаб мадҳ этишга, қўшиқлар тўқишга одатланишган. Лекин мен бир гал бу анъанани бузмоқчиман. Фарғоналикларнинг адресига аччиқ бир гап айтмоқчиман.

Фарғоналиклар оромбахш гўзал қишлоқларда истиқомат қилишади. Лекин вақти-соати етиб қазо қилган азиз жигарларини, бувижонларини, падарларини шу қишлоқдаги энг хароб, энг ташландиқ бир ерга олиб бориб қўйиб келишади. Расм-русмларини бажо келтиргандан кейин эса унутишади. Бирор кимса бориб на чўккан қабрни кўтариб қўяди, на юзта ғишт топиб сағона ишлаб қўяди! Қабристонни камишу шўра босиб кетса ҳамки бир мард уни тозалаб қўйишни ўйламайди.

Мен кейинги икки йил ичида Фарғонанинг жуда кўп қишлоқларини айланиб чиқдим. Одамларнинг туриш-турмушини кўрдим. Орзу-ҳавасларини ўргандим, тўйларида бўлдим. Қадрдонларини сўнгги йўлга кузатишдим. Қаерда бўлмайин, айниқса, Ўзбекистон, Киров, Фарғона районларида кўнгилни хира қилган, ранжитган нарса қабристонларнинг ниҳоятда қаровсизлиги бўлди. Тасаввур қилинг-а, бир умр сув чиқмаган, бирорта дарахт кўкармаган, қабрлар чўкиб ер билан баробар бўлай деб қолган, қақраб ётган тошлоқ ерни... Фарғонада аксари қишлоқ қабристонлари ана шундай хароб! Кўркамликда, боғистонликда манман деган Ойдинбулоқ, Мингтут, Миндон, Чимён сингари ўнлаб қишлокларда ҳам бундан ўзгача эмас! Бу қишлоқлар гўзал шоҳи сўзана бўлса, қабристонлар уларга тушган чипта ямоқнинг ўзгинаси!

Яқинда Киров районидаги «Бешариқ» совхозининг директори Йигитали Мелиев билан суҳбатлашиб қолдик.

— Бурноғи йил эди,— дея у бир воқеани айтиб берди. — Область ижроия комитетининг раиси Мирзаолим ака Иброҳимов қишлоқларимизни айланиб юриб, бирдан машинасини тўхтатди. Тушдик. Бу нима, деди қабристонни кўрсатиб. Гўристон, дедим ҳайрон бўлиб. Шу-я, шу хароба-я, шу ерга одам қўйиладими,— деди. Ер ёрилмади-ю, кириб кетмадим. Ахир ҳамманинг бошида бор-ку шу савдо! Ҳаммамиз шу ерга келамиз-ку! Ўйламадингизми, эртами-кеч ўзингизни ҳам шу ташландиқ ерга қўйиб кетишларини!? Бир суриштириб кўринг-а, бу ерга қандай азиз одамлар қўйилган экан, деди. Жуда мулзам бўлдим шунда. Йўқ, кейин бу аччиқ гапларнинг фойдаси тегди. Яхши ер топиб, боғ қилиб, атрофини девор билан ўраб, иккита янги қабристон очиб қўйдик. Унда сағона ишланмаган, қабр тоши қўйилиб номи ёзилмаган қабр бўлмайди. Шунга келишиб олдик.

Мелиев атайлаб Қўқондаги энг тартибли «Шайхон» қабристонини бориб кўриб келибди. Битта сағонага қанча пишган ғишт кетишини ҳисоблаб кўрса, бор-йўғи ўн сўмлик ғишт кетар экан. Ўн сўм қаерларда қолиб кетмайди!

Қани эди, ҳамма совхоз директорлари, колхоз раислари Мелиевга ўхшаган оқибатли бўлса!

Лекин мурувватсиз, оқибатсиз раислар, директорлар ҳам йўқ эмас. Ўзбекистон районидаги «Қўқон» совхозининг директори ўлди-неттига боришни тарк этиб қўяқолибди. Активлар эслатиб қолишса, «совуқ гапингизни қўйинг, шундан бошқа иш йўқми!» деган гап қилар экан. Ўлди-неттигаки бормаган, оддий меҳнаткаш одамларники менсимаган бу раҳбарнинг хароб гўристонларни тузатишга бош-қош бўлишига умид тутиб бўладими!?

Мен Фарғонадаги ҳамма гўристонлар бирдай хароб, қаровсиз қолган демоқчи эмасман. Фарғона ва Қўқон шаҳарларида «Сирпўшт», «Шайхон» сингари шундай қабристонлар борки, кўриб хиёбонми дейсиз. Тартибли, озода, йўлкаларгача асфальт ётқизилган, гуллар ўтқазилган. Бетон ариқларда сувлар шалдираб оқиб ётади. Дарахтларнинг тагида ўтириб ҳордиқ чиқариш, қабр тошларидаги юракдан чиқариб ёзилган сўзларни ўқиб, марҳумнинг кимлигини билиш мумкин.

Бир отахон «хуш келибсиз, бўтам. Қабристонга келиб туриш яхши нарса. Одам-одамнинг қадрига етишни ўрганади» деди. Ҳақиқатан, агар одамлар ҳамма ерда шундай қилишса, зиёратга бориб туришса, гўристонлар ҳеч вақт хароб бўлиб қолмасди. Олтиариқликлар яқинда яхши ишга қўл уришди. Қапчиғай яқинидаги ўрикзор боғни янги қабристонга ажратишди. Атрофи девор билан ўраляпти. Уни ҳақиқий боққа айлантириб қўйишмоқчи.

Тарихий машҳур кишилар қабрига ҳам эътибор бериш керак. Нодирабегимнинг қабрига қўйилган тош чўкиб, ерга кириб сингиб ётибди. Қабртошга ёзилган сўзлар ҳам ўқиб бўлмайдиган даражага келиб қоляпти. Қўқондаги энг обод ҳисобланган «Шайхон» қабристонида эса Завқийнинг мозорини ҳар ким ўзича топа олмайди. Унга на сағона ишланган, на қабртош қўйилган. Бу икки қабрни тиклаш, ёдгорлик ўрнатиш ҳақида неча йиллардан бери гап бўлиб келади-ю, лекин ҳеч қандай амалий иш йўқ.

Фарғонанинг гулгун чеҳрасига доғ бўлиб тушиб турган хароб қабристонларни яшнатиб гулистонга айлантириб қўйиш вақти етди. Бу ҳамманинг иши.

М. МАНСУРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Ярим йиллик план бажарилди

Фарғона область Ленинград районидаги Ленин номли колхоз чорвадорлари давлатга гўшт топшириш ярим йиллик планини бажардилар. Шунингдек райондаги «Коммуна» колхози ҳам гўшт сотиш ярим йиллик планини ортиғи билан бажарди.

М. ЙУЛДОШЕВ.

УЧ ЎЛИМДАН ҚОЛГАН АЁЛ

Маъсуда опанинг аҳволи борган сари оғирлашарди. Беморни кузатиб турган доктор ҳаяжон билан шивирлади:

— Маҳмуд Шукурович, беморнинг томир уриши сезилмай қолди.

— Қон қуйиш керак, қон борми?

Улар тезлик билан шишадаги қонни беморнинг томирига юбордилар. Шундан сўнг унинг нафас олиши сезила бошлади. Доктор Медиҳат Саидов ҳам «ўзига келди» дегандек атрофдагиларга қараб қўйди. Ниҳоят жарроҳ операцияни муваффақият билан тугатди. Беморнинг ўралиб қолган ичаги кесиб, уланди.

Лекин, бемор уч кунгача ҳам ўзига кела олмади, гоҳ оёқ-қўли музлар, гоҳ ҳушидан кетар эди. Унга кислород бериб турдилар. Ҳамма умидсизликка тушган эди. Лекин, доктор Маҳмуд Шукурович уч кунгача бемор олдидан жилмади. Уйга кетади-да, бир зумда яна касалхонага етиб келади. Кечалари мижжа қоқмайди.

Ниҳоят 4-куни аста-секин ҳушига кела бошлади ва кўзини очиб, атрофдагиларга тикилди. Оқ халат кийган докторлар бемор тепасида туришарди.

Биз ҳикоя қилаётган бу аёл Маъсуда Иноятхўжаевадир. Бу аёл уч марта жарроҳлар қўлидан ўтиб, ҳаёти сақлаб қолинди. 1961 йили унинг аҳволи оғирлашиб, кўр ичаги олиб ташланди. Иккинчи операция эса 1966 йил 26 апрель кечқурун бўлди. Бу ҳам жуда оғир операция эди. Операция вақтида унинг жигар ёнидаги ўти ёрилиб кетганлиги аниқланди ва ўт тезлик билан олиб ташланди, беморнинг ҳаёти сақлаб қолинди. Бу оғир операцияни юқорида айтиб ўтган докторимиз Маҳмуд Шукуровнинг шогирди Исҳоқ Иброҳимов қилган эди. Лекин, Маъсуда опа ҳали парҳездан ажралганича ҳам йўқ эдики, қаёқдан ҳам фалокат келиб, 1966 йил 25 ноябрь куни юқорида баён қилган ичак касали билан яна жарроҳлар «қўлига тушди». Албатта, орадан олти ой ўтмай яна операцияга рўпара бўлиш айтишга осон. Лекин, касални боққан ҳам касал, дейди халқимиз. Ҳа, касал боқиш, унинг кўзига телмуриб, ҳаётга қайтишини кутиш ҳам осон эмас. Сиз беморнинг умр йўлдошини, болаларини кўз олдингизга бир келтиринг-а? Уларнинг ҳоли нима кечди? Маъсуда опанинг умр йўлдоши Убайдулла ака-чи? Бу кишининг садоқатини айтинг. Айниқса операция давом этаётган пайтдаги унинг аҳволини бир кўрсангиз эди, кўзи жиқ-жиқ ёш, кўксида бир парча олов чўғ бўлиб ловуллар, у деразадан бу деразага ўтиб, докторлардан илтижо қилар, шафқат сўрарди.

Ҳозир Маъсуда опа соғ-саломат ўз уйида, болалари, садоқатли умрдоши, оиласи бағрида ширин ҳаёт кечиряпти. Убайдулла ака эса кечаю-кундуз парвона. Болалари ҳам онаси атрофида гирдикапалак.

...Маъсуда опанинг яна ҳаётга қайтишига аввало врачлар сабаб бўлса, қолаверса умр йўлдоши Убайдулла аканинг чинакам меҳрибонлиги унга кўпроқ далда, дардига малҳам бўлди. Ҳа, киши саломатлиги учун ҳам, унинг яйраб-яшаши учун ҳам кишиларнинг ширин суханлиги, айниқса, умр йўлдошининг самимий меҳрибонлиги катта роль ўйнайди.

Маъсуда опа ўз ҳаётини сақлаб қолган, кишилар саломатлиги йўлида ҳормай-толмай курашиб, ёрдам қўлини чўзган шифокорларга битмас-туганмас миннатдорчилигини айтар экан, шу билан бирга саҳий қалбли заҳматкаш умр йўлдошига ҳам чексиз ташаккур айтади.

Раҳима МУҲСИМОВА.
Тошкент шаҳри.

ШТАТ ҚИСҚАРДИ...

ФЕЛЬЕТОН

Тўртинчи бўлим бошлиғи Тожи Пардаев туни билан ташвишланиб чиқди. Унга жўр бўлгандай, ферма мудири Жума Одинаев билан веттехник Шаъбон Қўчқоров ҳам ухлаёлмай юлдуз санаб чиқишди. Текин гўшт ейишда бир-бирига жўр бўлишгандан кейин ташвишини ҳам бирга хиргойи қилишади-да. Кўзбўямачиликда совхоз бўйича «жасорат» кўрсатган бу уч оғайни «ботирлар» дўппи тор келиб қолганда янги директор Бойхоновга арз қилиб йиғлаб боришди.

— Биттаю-битта илтимосимиз бор, — ялиниб-ёлворишди улар,— нима қилиб бўлсаям бир штатни қисқартириб берасиз... У ёғини сўрасангиз, ўзингиз ҳам кейин хурсанд бўласиз...

Директор гап кимнинг устида бораётганини дарров тушунди.

— Ўзим ҳам шуни ўйлаб турган эдим,— деди у шерикларини қувонтириб. — Лекин номига бўлсаям кўпчилик олдидан ўтмасак балога қоламиз.

Шундан сўнг, хўжа кўрсинга беш-олтита одамни йиғиб, кимни бўшатсак экан, деб маслаҳат солишди.

— Учинчи бўлимдан ферма зоотехниги Миср Тўраевни бўшатиш керак!— таклиф қилди кимдир.— Тўраев дангасалиги учун Душанба қишлоқ хўжалик институтидан ўқишни бошламай туриб ҳайдалган. Чорвачиликдан алифниям билмайди. Ҳўкиз билан сигирнинг фарқига етмайди.

— Йўқ!— гапни чўрт кесди директор.— у бизга керакли одам...

— Бўлмаса тўртинчи бўлим ҳисобчиси Абдусалом Жумаевни бўшатайлик, — таклиф қилди яна биров.— Жумаев район матлубот жамиятининг магазинидан ҳисобни билмай доим ўзининг фойдасига адашгани учун бўшатилган экан.

— Йўқ!— яна гапни чўрт кесди Бойхонов.— у ҳам бизга керакли одам. Яхшиси, зоотехник Норқобил Хушмуродовни бўшатамиз. Ўзи, хўш... шуни бўшата қолайлик...

Орага совуқ жимлик чўкди. Бир хил кишиларнинг юзида таажжуб. Бир хилларининг эса оғзи қулоғида.

— Нега энди? — таажжубланди Айний участкасининг партком секретари Хўжақул Мустафоев. — Ахир Норқобил энг яхши кадрларимиздан-ку!

— Нимаси яхши кадр? — эътироз билдирди тўртинчи бўлим бошлиғи Тожи Пардаев.— Ўзиям гўшт емайди, бошқаларга ҳам едирмайди, шуям кадр бўлдими!

Ферма мудири Жума Одинаев ҳам дарҳол бўлим бошлиғининг қўлтиғига кирди.

— Тўғри, Норқобил яхши кадр эмас. Унинг яна битта ёмон феъли бор. Ҳалол ишлайман деб ўзиниям қийнайди, бизниям қийнайди... Фермада ҳалол ишлаб бўлармиди...

Ветеринария техниги Шаъбон Қўчқоров ҳам ферма мудирининг гапини илиб кетди:

— Жуда тўғри. Норқобил билан ишлаш мушкул. Комиссиялар олдида хатомизни топиб, кўпчилик олдида шарманда қилади.

— Ана, кўрдингларми? — қувончдан терисига сиғмай атрофига қаради совхоз директори. — Зоотехник Норқобил Хушмуродовни дарҳол ишдан бўшатиш керак. Бўлмаса бошимиз ғалвадан чиқмайди.

Хонада ғала-ғовур бошланди. Бири у деди, бошқаси бу деди. Хуллас Норқобилни ёқлайдиганлар ҳам кўпайди.

— Эслaрингдами,— деди биров. — Ўтган йили Хушмуродов зоотехник бўлиб келганда тўртинчи бўлимга 1800 тонна ем-хашак жамғариш плани берилган эди. Унинг жонкуярлиги билан план ошиғи билан бажарилди.

— Эсларингдами, — деди бошқа бирови, — ўтган йили бўлимда минг бошга яқин бузоқ бор эди. Хушмуродов ҳалол ишлаб чиқимни ҳар ойда 2-3 бошдан оширмади. Гўшт, ёғ топшириш плани вақтида бажарилди.

Пардаев энди фикрини ошкора айтишга ҳайиқиб, ўтирган ерида ўй суриб кетди. «Ўтган йили пичоғимиз мойда эди. Тўртта ишчи ҳўкизни ўлди деб, боплаб акт тузувдик. Лекин Хушмуродов хиралик қилиб актга қўл қўймай оёғини тираб туриб олди. Яхшики, «ишдан ҳайдатамиз» деб дўқ-пўписа билан қўл қўйдириб олдик. Хушмуродов ёшлик қилиб, бу ишингизни райкомга етказаман, деб роса овора бўлди. Яхшики, райкомдагилар айбимизни ёпиб юборди.

Кейин семиз молларни ўзимиз олиб ўрнига ориқ ёш бузоқларни алмаштириб қўйдик. Бузоқларнинг ёшлигини биров билма- [illegible] директоримиз Жўра Худойқу-ловга шикоят қилавериб, оёғиям толди, оғзиям толди. Билмайдики, ўша тўртта сўқимда Жўра аканинг ҳам улуши борлигини. Лекин ўшанда Хушмуродов район халқ контролидан вакиллар бошлаб келиб бизга сичқоннинг инини минг танга қилди. Ўша биз ўлдига чиқарган беш бош бузоқни соппа-соғ ўтлаб юрганини кўрсатиб берди. Хушмуродов бу билан тинчимай уч бош молнинг камлигини, 31 бош семиз мол алмаштириб қўйилганини билиб қолди. Хушмуродовнинг айби билан ҳамма зарарни биздан ундириб олишди. Собиқ директоримиз Жўра Худойқулов ҳам амалидан ажралиб қулоғини ушлаб кетди. Бу зоотехникни ишдан бўшатмагунча қутилмаймиз...»

Ҳа, Шаҳрисабз қишлоқ хўжалик техникумининг муаллимлари Хушмуродовга ҳалолликдан таълим беришган эди. Муаллимларнинг бу насиҳатлари Норқобилнинг ишида рўёбга чиқиб Ғузор район, «Оқрабод» совхозидаги текин томоққа ўч одамларнинг бошига тўқмоқ бўлиб тушди. Шунинг учун улар тил бириктириб «штат қисқарди» баҳонаси билан Хушмуродовни ишдан бўшатиб юборишди. Хушмуродов иш қидириб неча ойлар сарсон бўлиб юрди.

Орадан ярим йилча ўтди. Тўртинчи бўлим бошлиғи, ферма мудири ҳамда веттехник совхоз директори Бойхоновнинг ҳузурида яна давра қуришди. Улар тили танглайига тегмай бир-биридан суюнчи сўрашарди.

— Кўрдингизми?— мақтанди Пардаев оғзининг таноби қочиб,— Хушмуродовдан қутилдигу, пичоғимизга мой тегди. Ҳар ойда 7-8 бош молни маза қилиб «ҳаром ўлдиряпмиз», чиқим шунақа бўлади-да, а лаббай? Чорва туёғи камайгани билан бизнинг ёғимиз кўпаяди...

— Баракалла, — ҳамтовоғини маъқуллади Одинаев. — Зоотехникни ишдан бўшатганимиз яхши бўлди. Лекин...бўлимда иш ҳуржунлашяпти. Бўлимга бу йил 1270 тонна ем-хашак жамғариш плани берилган эди. Йил охирида хашак топилмай, молларимиз тош чайнади. Буёғи нима бўларкин?..

— Парво қилманг,— тасалли берди Тожи Пардаев.— Биз омон бўлсак, моллар бехашак ҳам кун кўраверади. Иш қилиб, Хушмуродов зоотехник бўлмаса бас. Ишлайман деб хиралик қилаверса қўлига бирорта супурги бериб қўйинг, ахлат тозаласин...

Совхоз партком секретари Бозоров улфатларининг бу ажойиб-ғаройиб гапларига завқ билан қулоқ солиб, маъқулаб қўйди.

М. МАҲМУДОВ,
З. ИСРОИЛОВ.
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

ТУРЛИ КАСБ ЭГАЛАРИ

МЕҲРИБОН ҚЎЛЛАРДА

Ҳар касбнинг ўз гашти бор. Бола тарбиясининг гаштини, машаққатини эса ота-оналар яхши билишади. Шу соҳага кўнгил қўйган ва бусиз ҳаётини тасаввур қилолмайдиган тарбиячилар-чи?

Она—бир ёки икки болага қарайди, тарбиячи эса ўнлаб [illegible] керак. Болаларнинг ҳар бирига алоҳида муомала, алоҳида муносабат даркор. Улар катта [illegible] чоқлар ясашни ўргатиш билан бирга болаларда музика, рақс ва қўшиққа меҳр уйғотади. [illegible]

Шафоат Баҳромова 1938 йилда тарбиячи бўлиб ишга кирган. Эҳтимол, ўшанда бутун умрим боғчада ўтади деб ўйламагандир. Ўрта мактабни битириб Тошкентдаги педагогика институтини [illegible] кентдаги 77-болалар боғчасига мудира қилиб ўтказилди. Ўшанда боғчада икки группа [illegible] тузаттирди. Янги ўйинчоқлар, жиҳозлар олдирди.

Боғча мудираси — моҳир тарбиячи Шафоат Баҳромова кўп йиллик меҳнати ва ташкилотчилиги учун яқинда «Халқ маорифи аълочиси» значоги билан мукофотланди. [illegible]

М. ЖАЛИЛОВ.

ПОЙТАХТИМИЗ МЕҲМОНЛАРИ

«МЮЗИК—ХОЛЛ» ТОШКЕНТДА

Ўзининг жозибали рақс санъати билан жаҳон томошабинларини қойил қолдираётган Москва «Мюзик-Холл» ансамбли Тошкентда ўз гастролларини бошлаб юборди.

Ансамблнинг ўтган куни бўлиб ўтган дастлабки концерт томошалари катта муваффақият қозонди. Пойтахтимиз санъат шинавандалари меҳмонларнинг ҳар бир чиқишларини зўр ҳаяжон ва завқ-шавқ билан кутиб олдилар. Уларнинг сеҳргар созу-санъати, латофатли рақслари томошабинларнинг олқишига сазовор бўлди.

— Табиий офатдан жароҳатланган улкан шаҳрингизни юксак суръат билан қайта қураётган сиз, жасоратли тошкентликлар ҳузурига ўз санъатимизни намойиш қилиш учун келдик. Диёрингиз айниқса баҳор айёмида гўзал ва дилрабо ҳуснга тўлибди. Биз ана шу бағри баҳор ўлкада узоқ-узоқ қолгумиз келади. Чунки бу ажиб ўлканинг ҳусни-жамоли, гўзал табиати, санъатшинаванда халқи бизни бутунлай ўзига мафтун қилиб қўйди,—дейди ансамблнинг машҳур конферансьеси Афанасий Белов биз билан суҳбатда.

Бу катта ансамблнинг бой ва сермазмун программаси «100 ва бир кун Парижда» деб аталади. Юксак маҳорат билан ижро этилган рақслар, куйлар, қўшиқ ва ҳазилларнинг ҳаммаси томошабин қалбига ором бағишлайди.

Санъаткор меҳмонларимизнинг томошалари Свердлов номли концерт залида яна бир неча кунлар давом этади.

Д. ҲАСАНОВ.

Суратда (чапдан): Афанасий Белов, Владимир Васильев, Изабелла Менлар конферансьелик қилмоқдалар. «Радуга» рақс группаси французча рақсга тушмоқда. Раққоса қизлар «Денгизчилар кийимидаги қизлар» рақсини ижро этмоқда.

Л. Глауберзон фотолари.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Қўшиқлар, 9.30 — Дутор ва танбур тароналари, 9.50 — «Хўжалигимиз юксалмоқда» (тож.), 10.10 — Бир қисмли симфония, 10.30 — Хоразм куйлари, 11.10 — «Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IV Пленуми қарорлари амалда», 11.25 — Концерт, 12.15 — Спорт (рус.), 12.30 — Концерт (халқ талантлари), 13.30 — Халқ чолғу куйлари, 16.10 — Концерт (ёшларнинг талабига мувофиқ), 17.20 — Уйғур куйлари, 18.10 — Е. Крилатов. «Ромео ва Жульетта, спектаклига ёзилган куйдан сюита», 18.30 — СССР халқларининг қўшиқ ва рақслари, 19.20 — Озарбайжон куйлари, 20.00 — «Октябрь» радиостанцияси, 20.30 — Вальс кечаси, 21.25 — Концерт (пиллачилар учун), 22.10 — Ўзбек халқ куйлари, 23.20 — Концерт.

ПЛАНЕТАМИЗДА

СОВЕТ—АНГЛИЯ САВДОСИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

ЛОНДОН, 27 апрель. (ТАСС). Буюк Британия ҳукуматининг таклифига биноан бу ерда меҳмон бўлиб турган СССР ташқи савдо министри Н. С Патоличев шу йил 20 апрелдан 27 апрелгача Лондонда бўлганлиги муносабати билан Совет — Англия савдоси тўғрисида бугун бу ерда қўшма ахборот эълон қилинди.

Ахборотда айтиладики, Н. С. Патоличев билан Буюк Британия савдо министри Ж. Жей ўртасида бўлиб ўтган суҳбатлар вақтида Совет — Англия савдосининг аҳволи анализ қилинди ва унга баҳо берилди, савдони янада ривожлантиришга оид кўп масалалар муҳокама қилинди. Министрлар Совет — Англия савдосининг вужудга келган традициялари ва бу соҳадаги тажриба ҳар иккала мамлакат ўртасида товар оборотини янада кўпайтириш учун яхши негиз бўлади, деб бир фикрга келдилар.

Ҳар иккала мамлакат ўртасидаги савдо-сотиқнинг ўсаётганлиги мамнуният билан таъкидланди, 1966 йилги товар оборотининг ҳажми ва 1967 йил учун заказлар беришда эришилган муваффақиятлар, жумладан Совет ташқи савдо ташкилотлари истеъмол товарларини харид қилишнинг кўпайганлиги ана шундан далолат беради.

Министрлар, дейилади сўнгра ахборотда, Совет — Англия савдосини янада кенгайтириш масалаларини кўриб чиқдилар. Шу билан бирга ҳозирги савдо битимининг муддати тугагунга қадар ўзаро савдо-сотиқ анча кенгайтирилади, деб ишонч билдирилди.

Министрлар ўз мамлакатларининг экономикасини ривожлантиришнинг узоқ муддатли планларидан келиб чиқадиган талабларини ҳисобга олганлари ҳолда савдо-сотиқни янада узоқроқ муддатларга узайтириш тўғрисида фикрлашиб олдилар. Бу борада, дейилади ахборотда, СССР билан Буюк Британия ўртасида илмий-техника ҳамкорлиги тўғрисида олиб борилаётган музокаралар ва ана шу ҳамкорлик соҳасида кўрилаётган амалий тадбирлар иккала мамлакат ўртасида товарлар айирбошлашни кенгайтиришга ёрдам беради.

Министрлар янги узоқ муддатли савдо битимини ўрганиб чиқиш ва уларнинг асосий қоидаларини ишлаб чиқишга киришиш мақсадга мувофиқ эканлиги тўғрисида бир битимга келдилар. Шу мақсадда яқин вақт ичида ҳар икки томон экспертларининг учрашуви ўтказилади.

Н. С. Патоличев СССР ҳукумати номидан Буюк Британия савдо министри Ж. Жейни музокараларни давом эттириш учун 1967 йилда Москвага боришга таклиф қилди. Бу таклиф мамнуният билан қабул қилинди.

«ЭКСПО-67» ОЧИЛДИ

МОНРЕАЛЬ, 28 апрель. (ТАСС). Кеча Монреалда жаҳон виставкаси «Экспо-67» тантанали вазиятда очилди. Бу виставкада энг кўп мамлакат — 62 мамлакат қатнашмоқда.

«Экспо-67» виставкасининг қатнашчилари орасида Совет Иттифоқи ҳам бор. Совет Иттифокининг виставкадаги павильони энг катта павильонларнинг бири бўлиб, ҳамма бу павильонда экспозициялар жуда кўплигига қойил қолмоқда. Павильонга қўйилган экспонатлар жаҳонда биринчи социалистик давлатнинг 50 йил ичида босиб ўтган йўлини виставкани келиб кўрувчиларга ҳикоя қилиб беради.

Виставка олти ой давом этади.

ХАЛҚАРО ФЕЛЬЕТОН

ТЕНТАКЛИКНИ ҚАРАНГ-А!

Инсон психологиясида ҳали жуда кўп нарсалар муаммолигича қолмоқда. Масалан, такрорлашга бўлган сезги туйғуларини олиб кўрайлик. Жуда ҳам ғалати нарса бу. Тасаввур қилиб кўринг-а: қайсидир мактаб маъмурияти ўқувчиларга ҳозирги барча дарсликларни мактаб ҳовлисига олиб чиқиб, куйдириб ташлаш тўғрисида буйруқ беради ва ер текис деб эълон қилади. Теварак-атрофдаги кишилар бунга тушуниб етмайдилар, шубҳаланадилар, ғазабланадилар. Кишилар нафратлана бошлайдилар. Газетачилар юзлаб дарғазаб мақолалар ва аёвсиз фельетонлар ёзишади. Балки бундай ғалати воқеа турли энциклопедияларга ҳам киритилар.

Кишилар янги дарсликларни нашр қилдиришади. Бироқ, бир йилдан сўнг худди шу мактаб маъмурияти бу янги китобларни ҳам ёндириб юборади. Энди бу унчалик ғазиб, тушунмовчилик, нафрат уйғотмайди. Мактаб маъмурияти ҳовлида учинчи марта гулхан ёқаётган пайтда оломон унга бутунлай эътибор бермайдиган бўлиб қолади. Фақат қаердадир, кимдир эътиборсизлик билан бу мактабда ишлаётганлар тентак одамлар эмасмикин деб қўйиши мумкин.

Буларнинг ҳаммасига инсон психологияси ва унинг такрорланишга бўлган сезги туйғулари сабабчидир. Бу жуда ҳам мураккаб нарса.

Балки сиз мактаб ҳовлисида уюштирилган гулхан ўйлаб чиқарилган нарса дерсиз. Майли шундай бўлсин ҳам. Бироқ ҳаётдан бошқа бир мисол келтираман.

Бундан қирқ йилдан кўпроқ муқаддам Теннесси штатидаги тузуккина Дейтон деган шаҳарчада маҳаллий маъмурлар Жон Скоупс деган биология ўқитувчисини мактабдан ҳайдаб чиқарган эди. Унинг айби шунда эдики, бу фан тарғиботчиси ўз ўқувчиларига Дарвиннинг эволюция тўғрисидаги назарияси ҳақида гапириб берган эди. Суд процесси бошланди. Теннесси штатининг қонунчилари шундай қарор қилдилар: ўқитувчи айбдор, киши маймундан келиб чиққан бўлиши мумкин эмас.

Ўҳ-ҳў! Ўша пайтда, 1925 йилда газеталар бу ҳақда зўр бериб шов-шув кўтардилар, маъмурларнинг ёввойилигидан дарғазаб бўлдилар, судьяларнинг жоҳиллиги, қонун пешволарининг қадимги дунё фикрлари билан яшаётганликларидан кулдилар. Жуда кўп ажойиб, аёвсиз фельетонлар ёзилди. Кимдир енгил-елпилик билан буни «маймун процесси» деб атади. Зарбдор жоҳиллик намунаси сифатида бу можаро худди шу ном билан дунёдаги кўпгина энциклопедияларга ҳам киритилди.

Бироқ, ўша узоқ ўтмишдан бери инсоният фанга ва маданиятга нисбатан қанча-дан-қанча ёмон муносабатларнинг гувоҳи бўлди. Лекин афтидан у ҳаммасига кўникиб қолди.

Мана яқинда 1967 йил 14 апрель куни худди ўша Теннесси штатида, ўша Дейтон шаҳридан бор-йўғи 60 миля нарироқда бундан қирқ икки йил муқаддам юз берган воқеага ўхшаш ҳодиса рўй берди.

Жексборо шаҳридаги ўрта мактабдан 24 яшар ўқитувчи Гэри Скот ҳайдаб чиқарилди. Нима учун? Албатта худди ўша айб учун. У ҳам ўқувчиларига Дарвиннинг эволюцион назарияси тўғрисида ҳикоя қилиб беришга журъат этган. Теннесси штатида ҳалигача шундай қонун ҳукм суриб келмоқдаки, унга биноан киши ҳеч қачон паст мавжудотлардан эволюция йўли билан пайдо бўлиши мумкин эмас деб ҳисобланади. Мактабдан ҳайдалган ўқитувчининг ўз ўрнига қайтиб ўрнашиши учун ҳам ҳеч қандай ишонч йўқ.

Балки сиз Америка газеталари бу ҳақда шов-шув кўтарди деб ўйларсиз. Балки сиз ғазабланган фельетончилар ёзув машинкаларини қўлга олди деб ўйларсиз. Балки сиз телевизион шарҳловчилар XX асрнинг иккинчи ярмида Теннесси штатидагилар Дарвиннинг эволюцион назарияси олдида нимага бунчалик қалтирашини тушунтириб берди деб ўйларсиз.

Мутлақо йўқ! Кўникиб қолишган. Эътибор беришмайди. Фақат менинг таниш лифтчим Эддигина бошини чайқаб: «Тентакликни қаранг-а» деб қўяқолди.

Генрих БОРОВИК,
АПН мухбири.
НЬЮ-Йорк.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 16.55 — **Эшиттиришлар программаси,** 17.00 — **Телевизион қўғирчоқ театри,** 17.35 — **Она шаҳрим — Тошкентим** («Ёшлик» студияси).

18.15 — **Телевизион янгиликлар** (рус тилида).

18.25 — **Тошкент байрам арафасида,** 18.30 — **Телевизион бадиий фильм.**

19.50 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 16.55 — **Эшиттиришлар программаси,** 17.00 — **Тяпа, Ляпа ва ёнғин ҳақида** (болалар учун кинофильм), 17.20 — **Шоирлар — болаларга** (болалар учун), 17.40 — **Телевизион янгиликлар,** 17.50 — **XIV Умумўзбек спартакиадаси** (ўзбек ва рус тилларида), 18.10 — **Эстрада концерти,** 18.50 — **Дунай ортидаги запорожьелик** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 20.25 — **Шаҳар бадиий ҳаваскорлар дипломантларининг концерти,** 21.35 — **Телевизион янгиликлар,** 21.45 — **Вақтни тўхтатиб бўлмайди** (ҳужжатли фильм), 22.05 — **Кўприкдаги одамлар** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 29/IV да **Г. Измайлованинг ижодий кечаси,** 30/IV да **Спартак.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 29/IV да **Сўнгги қурбон,** 30/IV да **Ўғирланган умр.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 29/IV да **Ёшликда берган кўнгил,** 30/IV да **Нурхон.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Москва цирки артистларининг гастроли ва Ҳиндистон филлари аттракционининг давоми.**

КИНО

Унутма... Лугова станцияси! — «ДРУЖБА» (1-залда), «ЎЗБЕКИСТОН», (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК» (эрталаб соат 11, кундуз 3 ва 5 да).

Ҳаммаси ёдимда, Ричард — «МИР», «ФЕСТИВАЛЬ» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да).

Уни яхши билар эдим — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (2-залда), «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

Йўлбарс кўрфази — «МОСКВА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Жаноби олий офицерлари — НАВОИЙ номли, СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Кеча, бугун, эртага — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Кавказ асираси — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5 ярим, кеч 7 ярим ва 9-15 минутда).

Ҳамза номли Ленин орденли ўзбек давлат академик драма театрида

29 апрель ва 7 майда
А. Н. Островский асари
В. Рўзиматов таржимаси

Сўнгги қурбон

3 пардали комедия

Саҳналаштирувчи РСФСР да хизмат кўрсатган санъат арбоби **В. Н. Власов.**

Режиссёр — **Н. Отабоев.**

Рассом — Ўзбекистон ССР халқ рассоми **В. А. Рифтин.**

1967 йил 16 май кундуз соат 2 да, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ижтимоий фанлар бўйича бирлашган илмий совет мажлисида (Гоголь кўчаси, 70-уй, катта конференц-зал фойеси) тарих фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

У. Х. Шаленов «Амударё этакларидаги қозоқлар» (Қорақалпоғистон халқларининг XVIII—XX асрлардаги ўзаро муносабатлари тарихига доир) деган темада

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИ:

Диссертация билан академия кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, 1-уй).

АНГЛИЯ. Лондонлик ҳайкалтарош Уильям Митчелл яратган бетон «авлиё» худди қадимги ҳинд авлиёларини эслатади. Баландлиги 5 метрга яқин скульптураларнинг ҳар бири 5 тонна келади ва қизил, қора, кулранг бўёқлар билан ишланган.

ПА—ТАСС фотоси.

ГЕРМАНИЯ ФЕДЕРАТИВ РЕСПУБЛИКАСИ. Мана бу оригинал нарсани яратган фермер ўзининг бир от кучи қувватига эга бўлган янги энипажидан жуда хурсанд. Энди унга ҳар қандай об-ҳаво ҳам хавфли эмас.

ЮПИ—ТАСС фотоси.

«ВЬЕТНАМДАГИ УРУШДА ҚАТНАШИШДАН КЎРА ТУРМАДА ЁТГАН МАЪҚУЛ»

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). АҚШнинг машҳур жамоат арбоби Мартин Лютер Кинг бундай деди: «Вьетнамдаги уруш тўхтатилмас экан, Американинг неча минглаб оқ танли студентлари ҳам, негр студентлари ҳам турмани Вьетнамдан афзал кўриб қоладилар. Мартин Лютер Кинг Атлантада (Жоржия штати) ўтказилган матбуот конференциясида гапириб, менинг бу гапларим мамлакатнинг ҳамма районларидаги студентларнинг кайфиятларини жуда яхши билишга асосланади, деб таъкидлади.

Кинг Жанубий Вьетнамдаги Америка қуролли кучлари қўмондони генерал Уэстморленнинг гапларини кескин танқид қилди. Бу генерал яқинда урушга қарши ўтказилган намойишларнинг қатнашчиларини «коммунистик агрессияга йўл қўйиб беришда» айблаган эди. Ана шундай ғаразли ниятлар билан Америка халқини чалғитиш йўлидаги уринишлар тўхтатилиши лозим, деди Кинг. Бизнинг урушга қарши ўтказаётган намойишларимиз эмас, балки барҳам топмаган эскалация Вьетнамдаги урушнинг тўхтовсиз давом этаётганлигига сабаб бўлмоқда, деб таъкидлади Кинг.

МАНОЛИС ГЛЕЗОС ЎЛИМ ХАВФИ ОСТИДА

Афинадан олинган хабарларга қараганда, бирлашган демократик сўл партия (ЭДА) ижроия комитетининг аъзоси, фашизмга қарши таниқли курашчи, Грециядаги қаршилик ҳаракатининг кўзга кўринган арбоби, фашистларнинг Афина Акрополига ўрнатган байроғини олиб ташлаган киши — Манолис Глезосни Греция ҳарбий суди ўлим жазосига ҳукм қилган.

Танюг агентлигининг хабарида айтилишича, ҳукм бугун эрталаб соат 8 да ижро этилиши лозим.

ВДР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИ ВАКИЛИНИНГ БАЁНОТИ

ХАНОЙ, 27 апрель. (ТАСС). Вьетнам Демократик Республикаси ташқи ишлар министрлиги вакили баёнот эълон қилиб, бунда Вьетнамдаги агрессив урушда Австралия маъмурлари билан Қўшма Штатларнинг тил бириктириши кучайиб бораётганлигини қаттиқ қоралади, деб хабар беради Вьетнам Информация агентлиги.

Баёнотда айтиладики, Қўшма Штатларнинг буйруғига мувофиқ Австралия маъмурлари Жанубий Вьетнамдаги агрессив урушда қатнашмоқ учун 19 ва 20 апрелда Австралиянинг 1200 солдатини ва бомбардимончи самолётлар эскадрильясини жўнатганлар.

Баёнотнинг охирида бундай дейилади: «Қўшма Штатларнинг агрессив сиёсати кетидан бориш йўлини тутишларидан келиб чиқадиган бутун оқибатлар учун бутун жавобгарлик Австралия маъмурларининг зиммасига тушади».

ГРЕЦИЯ ХАЛҚИ БИЛАН БИРДАМЛИК

ПРАГА, 27 апрель. (ТАСС). Жаҳон касаба союзлари федерацияси касаба союз эркинликлари ва демократик эркинликларга сурбетларча қасд қилинганлигини бутун жаҳонда ўзи бирлаштирган кучлар номидан кескин қоралайди ва Греция меҳнаткашлари ҳамда халқи билан тамомила бирдам эканлигини изҳор қилади. Жаҳон касаба союзлари федерациясининг бош секретари Луи Сайян Греция меҳнаткашлари ва халқига йўллаган телеграммасида ана шу гаплар айтилган.

Чехословакия телеграф агентлиги тарқатган бу телеграммада Жаҳон касаба союзлари федерацияси бутун дунёдаги касаба союз ташкилотларига мурожаат қилиб, уларни норозилик билдиришга ва ҳокимиятни босиб олган ҳукуматни танимасликни ўз ҳукуматларидан талаб қилишга чақиради. Жаҳон касаба союзлари федерацияси ташкилотлар тузиш ҳуқуқига ва касаба союз ҳуқуқларига қасд қилинаётганлиги муносабати билан халқаро меҳнат бюросига шикоятнома юборди.

МАХФИЙ ЙЎЛДОШ УЧИРИЛДИ

НЬЮ-ЙОРК, 27 апрель. (ТАСС). Бугун ҳарбий ҳаво кучларининг Ванденберг (Калифорния штати) базасидан қутб орбитасига навбатдаги махфий йўлдош учирилди. Йўлдошни учириш учун «Титан-3 В» ракета системасидан фойдаланилди. Ана шундай йўлдошларга нисбатан, одатдаги практикага мувофиқ, уни учириш ҳақидаги бошқа тафсилотлар хабар қилинмайди.

ФУТБОЛ

ЧЕМПИОН ўзига келяпти

Мамлакат чемпиони Киевнинг «Динамо» командаси москвалик клубдошларидан 2:3 ҳисобида ютилганлари ва Одессанинг «Черноморец» командаси билан дуранг ўйнаганликларидан сўнг навбатдаги турда ўз майдонларида Донецк шаҳрининг кончилар командасини қабул қилиб, меҳмонлар дарвозасига учта жавобсиз тўп киритдилар.

«Арарат» командасининг футболчилари бу йилги мавсумда биринчи ғалабани қўлга киритдилар. Улар ўз майдонларида «Пахтакор» командасини қабул қилди. Тўпни учрашувнинг иккинчи бўлимида ереванлик футболчи Галстян киритди.

Ленинградда бўлиб ўтган «Зенит» — «Динамо» (Тбилиси) матчи 0:1 ҳисобида грузиялик спортчилар фойдасига тугади. Қозоқ футболчиларнинг яна омади келмади. Уларнинг Бакуда маҳаллий «Нефтяник» билан учрашуви 2:0 ҳисобида мезбонлар фойдасига тугади. «Қайрат» дарвозасига тўпларни Трофимов ва Маркаровлар киритишди.

Қолган ўйинлар қуйидагича тугади: «Локоматив» — «Спартак» — 1:0, «Крилья Советов» — «Заря» — 1:1, «Динамо» (Минск) — «Торпедо» (Кутаиси) — 0:0, «Черноморец» — АСК — 0:1.

Шундай қилиб, олти ўйиндан сўнг Минскнинг «Динамо», уларнинг киевлик клубдошлари ва Ростов шаҳрининг армия спорт клуби футболчилари саккизтадан очко тўплаб, турнир жадвалида карвонбошилик қиляптилар.

АЖОЙИБОТЛАР... ҚИЗИҚ ҲАНГОМАЛАР...

УХЛАГАНГА — ЖАРИМА

Англиядаги Суффолк графлигида катта кутубхона бор. Бу ерда ғалати бир тартиб ўрнатилган. Кутубхона ходимларидан бир киши ўқиш залини айланиб юради. Агар китобхонлардан бирор киши қўлига китоб ушлаган ҳолда мизғиб ўтирган бўлса унга жарима солинади.

ҚАНОТЛИ ЧЎПОНЛАР

Африкадаги бир қанча қабилаларда қўйлар отарини одамлар эмас балки туяқушлар боқишади. Туяқуш итдан ҳам сезгирдир. Агар қўй-қўзилардан бир-иккитаси ўз тўдасидан ажралиб, ўтламоқчи бўлса қанотли чўпонлар тумшуғи билан қўйларни чўқиб, тўдага қайтаради. Туяқуш йиртқич ҳайвонларни хам қўйлар тўдасига яқинлаштирмайди.

ДЎЛГА ҚАРШИ ТЎП

Югославиядаги Смедерево шаҳри яқинида катта бир тўп ўрнатилган. Илгари пайтларда ҳавода қора булутлар пайдо бўлиб, дўл ёғиш хавфи туғилганда шу тўпга порох солиниб, булутларни «отишган». Қарияларнинг айтишича, бу тўп токзорларни дўлдан ҳимоя қилиб қолган.

ДУНЁДА ЭНГ КАТТА КАТАЛОГ

Британия музейида дунёда энг катта справочник — каталог тузилмоқда. Унинг 130 минг саҳифасида тўрт миллиондан ортиқроқ нарсаларнинг рўйхати бўлади.

«ОГОНЕК»дан.

ЎЗБЕКИСТОН ЖУРНАЛИСТЛАР СОЮЗИДА

Ўзбекистон журналистлар Союзи правлениесининг президиум мажлиси бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон ССР Театр жамияти билан биргаликда саҳна асарларига доир энг яхши мақола ва тақризлар учун эълон қилинган конкурс шартлари тасдиқланди.

Шунингдек, Улуғ Ватан уруши жангларида ҳалок бўлган журналистлар хотирасига Тошкентда Ёдгорлик доскаси ўрнатишга қарор қилинди.

Матбуот ходимларининг катта группаси СССР журналистлар Союзи аъзолигига қабул қилинди.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

Бизнинг адрес ва телефонлар СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283. Партия турмуши — В33469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В39005, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162. Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.